

Annika Karjalainen ja Emilia Kaukinen

Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen -hankeraportin suunnittelu
ja julkaisu

Liiketalouden koulutusohjelma
2020

Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen -hankeraportin suunnittelu ja julkaisu

Karjalainen Annika, Kaukinen Emilia
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Tammikuu 2020
Sivumäärä: 67
Liitteitä: 12

Asiasanat: visuaalinen viestintä, julkaisu, sidosryhmäviestintä, visuaalinen suunnittelu, taitto

Opinnäytetyömme aiheena oli toteuttaa Satakunnan Vanhustuki Ry:n Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen -hankkeen loppuraportti julkaisun muodossa. Yhdistyksen hanke oli päättymässä ja loppuraportista haluttiin tuottaa julkaisu hankkeen sidosryhmille. Tavoitteenamme oli luoda typografisesti ja visuaalisesti onnistunut kokonaisuus, joka sopii hankkeen luonteeseen. Opinnäytetyössä tehtiin sekä toiminnallinen osuus, että sitä tukevat kaksi tutkimusta.

Tutkimusosuuksissa tutkimme yhdistyksen viestintää hankkeen aikana. Tutkimuksen jälkeen siirryimme julkaisun ulkoasun suunnitteluun ja kokonaisuuden muodostamiseen. Julkaisun toteutusprosessin jälkeen tutkimme sidosryhmien mielipiteitä toteutuksen onnistumisesta.

Teoriaosuudessa käsiteltiin viestintää ja sen tehtäviä, sekä typografisia ja visuaalisia tekijöitä kuvista aina painoprosessiin asti.

Prosessin kuvauksessa kerrotaan toiminnallisen työmme etenemisestä vaihe kerrallaan. Prosessissa perusteltiin tekemämme valinnat julkaisun typografian, taittopohjan, kuvien, värimaailman, visuaalisen ilmeen ja työnjaon suhteen.

Lopputuloksena valmistimme 28-sivuisen julkaisun, joka esittelee koko hankkeen kolmivuotisen ajanjakson. Värimaailmalla haluttiin luoda yhteneväinen kokonaisuus, joka sopi yhdistyksen aikaisemmin käyttämään värimaailmaan ja hankkeen luonteeseen. Löysimme hyvän tasapainon yhteneväisyyksien ja eroavaisuuksien välillä, jolloin saimme tehtyä julkaisusta mielenkiintoisen.

Vastaukset tutkimukseemme julkaisun visuaalisen ilmeen onnistumisesta osoittivat, että sidosryhmät olivat pääosin tyytyväisiä julkaisun visuaaliseen toteutukseen.

”Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen” project report’s design and publication

Karjalainen, Annika & Kaukinen, Emilia
Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in business administration
January 2020
Number of pages: 67
Appendices: 12

Keywords: visual communication, publication, stakeholder communication, visual design, layout

The purpose of this thesis was to design Satakunnan Vanhustuki Ry’s ”Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen” project report in a form of publication. Project was coming to an end and Satakunnan Vanhustuki Ry wanted us to produce a report to project’s stakeholders. Our objective was to create typographically and visually succesful ensemble that fits into the character of the project. The scope of this thesis consists of the design and creation of the publication and two supporting surveys.

In the research parts of this thesis we researched the communication of Satakunnan Vanhustuki Ry during the project. After the research we proceeded to layout design of the publication and how to make the ensemble come together. After the publication process we researched stakeholders opinions about the success of the publication.

In the theory part we addressed communication and its functions and also typographic and visual factors from pictures to printing.

In the process description we present our progress step by step. We explain our choices of the publication typography, layout, pictures, color scheme, visual appearance and our distribution of work.

The result was a 28 pages long publication, which presents the whole three year time frame of the project. We wanted to create convergent ensemble, which suits the Satakunnan Vanhustuki Ry’s previously used color schemes and the nature of the project. We found a good balance between convergence and difference which enabled us to make the report interesting.

The positive feedback we received from our survey concerning the visual appearance of the publication indicates that the stakeholders were either satisfied or very satisfied with the visual appearance of the publication.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	SATAKUNNAN VANHUSTUKI RY	8
3	YKSINÄISYYDESTÄ AITOOON KOHTAAMISEEN -HANKE	9
4	TUTKIMUSMENETELMÄT	11
4.1	Kvalitatiivinen tutkimus ja kvantitatiivinen tutkimus.....	11
5	TUTKIMUS HANKKEEN SIDOSRYHMÄVIESTINNÄSTÄ.....	13
5.1	Tutkimuksen tavoitteet.....	13
5.2	Tutkimusväittämät	13
5.3	Tutkimusaineisto.....	14
5.4	Tulokset ja niiden analysointi	17
6	VIESTINTÄ	19
6.1	Viestintä käsitteenä	19
6.2	Viestinnän tehtävät.....	20
7	YHTEISÖVIESTINTÄ	22
8	VISUAALINEN VIESTINTÄ	26
8.1	Kuvat ja kuviot.....	26
8.2	Typografia.....	28
8.3	Semiotiikka	31
8.4	Kuvan semioottinen tulkinta	32
8.5	Sommittelu	34
8.6	Värioppi	36
8.7	Värijärjestelmät.....	38
8.8	Painoprosessi.....	39
8.9	Kuvan tekninen laatu	40
9	LOPPURAPORTIN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	42
9.1	Alkuvaiheet	42
9.2	Julkaisun värimaailma ja visuaalinen ilme	43
9.3	Julkaisun typografia	46
9.4	Julkaisun taittopohja	47
9.5	Kuvat julkaisussa	50
9.6	Kuvien muokkaaminen ja niiden valmistelu painokelpoisiksi	52
9.7	Painovalmis julkaisu ja painoprosessi	53
9.8	Aikataulutus	55
9.9	Työnjako ja yhteistyö.....	58
10	TUTKIMUS LOPPURAPORTIN VISUAALISESTA ILMEESTÄ	59

10.1 Tutkimuksen tavoitteet.....	59
10.2 Tutkimusväittämät ja -kysymykset.....	59
10.3 Tutkimusaineisto.....	60
10.4 Tulokset ja niiden analysointi.....	60
11 POHDINTA.....	62
11.1 Toimeksiantajan palaute	63
LÄHTEET.....	64
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Kontaktoimme talvella 2018 Satakunnan Vanhustuki ry:n puheenjohtajaa Irma Roinista ja tiedustelimme, olisiko yhdistyksellä tarvetta opinnäytetyölle. Kerroimme hänelle ehdotuksia aiheista, joiden tekemisestä olisimme itse kiinnostuneita. Yhdistys tarjosi meille mahdollisuuden toteuttaa Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen –hankkeen loppuraportin julkaisun muodossa. Sen lisäksi ehdotimme tutkimuksellisen osuuden lisäämistä kartoittamaan kampanjan sidosryhmäviestinnän toimivuutta. Opinnäytetyömme on toteutettu toiminnallisena eli konstruktiivisena tutkimuksena. Halusimme tehdä toiminnallisen opinnäytetyön, missä pääsisimme käyttämään viestinnällistä osaamistamme mahdollisimman laajasti ja monipuolisesti.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on tuottaa Satakunnan Vanhustuki ry:lle visuaalisesti toteutettu loppuraporttijulkaisu Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen –hankkeesta. Loppuraportissa keskitytään sidosryhmäviestintään, hankkeen sisältöön, sekä tuotoksen visuaaliseen ilmeeseen ja sen miellyttävyyteen.

Satakunnan Vanhustuki ry:n Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen –hankkeen loppuraportin tavoitteena on viestiä hankkeen sisällöstä, tavoitteista ja tuloksista yhdistyksen eri sidosryhmille. Tavoitteena on myös mitata sidosryhmien tyytyväisyyttä hankkeen aikana tapahtuneeseen viestintään, sekä valmiiseen loppuraporttiin ja sen sisältöön. Tämän myötä sidosryhmäviestintää voidaan kehittää ja tehostaa tulevia hankkeita ajatellen. Toimiva sidosryhmäviestintä lisää yhdistyksen näkyvyyttä ja sidosryhmätyytyväisyyttä, sekä edesauttaa mahdollisten uusien yhteistyökumppaneiden hankintaa.

Opinnäytetyömme alkaa toimeksiantajan ja hankkeen esittelyllä. Tutkimme tässä opinnäytetyössä hankkeen ja yhdistyksen viestintää. Tutkimukset ja menetelmät on esitelty luvuissa 4, 5 ja 10. Teoriaosuus käsittelee viestintää käsitteenä ja tarkemmin yhteisöviestintää ja visuaalista viestintää, joka painottuu julkaisun visuaalisiin tekijöihin. Prosessikuvauksessa esittelemme julkaisun etenemistä ja siihen liittyviä työvaiheita. Käymme läpi yksityiskohtaisesti julkaisun suunnitelun, sen värimaailman ja visuaalisen ilmeen, typografian, taittopohjan sekä kuvien valinnan ja

käsittelyn aina painovalmiiseen julkaisuun saakka. Pohdinta-osiossa on käyty läpi toimeksiantajan palaute ja oma näkemys julkaisun toteutuksesta.

Tutkimuskysymyksiksemme valikoituivat:

- Mikä on viestinnän tarkoitus?
- Mitä asioita halutaan viestiä?
- Mikä on visuaalisen ilmeen merkitys viestinnässä?

2 SATAKUNNAN VANHUSTUKI RY

Satakunnan Vanhustuki ry on perustettu vuonna 2003 ja sen kotipaikkana toimii Pori. Yhdistyksen toimisto sijaitsee Satakunnan yhteisökeskuksessa. Yhdistyksellä on edustus Porin ja Satakuntaliiton vanhusneuvostossa. Satakunnan Vanhustuki ry on jäsenenä Vanhustyön Keskusliitossa. Yhdistyksen puheenjohtajana toimii Irma Roininen ja toiminnanjohtajana Ritva Kangassalo. (Satakunnan Vanhustuki ry:n www-sivut 2019.)

Toiminnan tarkoituksena on vanhusten psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen sekä arvokkaan vanhenemisen turvaaminen. Yhdistys järjestää asiantuntijaluentoja, ryhmätoimintaa, retkiä ja toimii asiantuntijana vanhuuteen ja vanhenemiseen liittyvissä asioissa. Yhdistyksen tarkoituksena on vaikuttaa aloittein, esityksin ja lausunnoin vanhuksia ja vanhuspalveluita koskevaan päätöksen tekoon. Satakunnan Vanhustuki ry toimii yhteistyössä Porin perusturvan, Satakunnan sairaanhoitopiirin, Satakuntaliiton, Seurakunnan, alan koulujen, yhteisökeskuksen ja muiden yhdistysten kanssa. (Satakunnan Vanhustuki ry:n toimintakertomus 2017.)

Satakunnan Vanhustuki ry:n toimintaa toteutetaan vapaaehtoistyönä vuosittain laadittavan toimintasuunnitelman mukaisesti. Toimintaa johtaa yhdistyksen hallitus yhteistyössä yhdistyksen toiminnanjohtajan kanssa. Toimintaa voidaan toteuttaa myös sovittujen vastuuhenkilöiden ja työryhmien avulla. (Satakunnan Vanhustuki ry:n toimintakertomus 2017.)

Satakunnan Vanhustuki ry seuraa aktiivisesti vanhuspalvelulain toteutumista maakunnassa sekä yksittäisten henkilöiden, että paikallisten suunnitelmien ja toteutuksen tasolla. (Satakunnan Vanhustuki ry:n toimintakertomus 2017.)

3 YKSINÄISYYDESTÄ AITON KOHTAAMISEEN -HANKE

Satakunnan Vanhustuki ry aloitti Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen -hankkeen maaliskuussa 2016. Hanke toteutettiin Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus STEA:n rahoituksella vuosina 2016-2019. (Satakunnan Vanhustuki ry:n Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen -hankkeen väliraportti 2017.)

”Yksinäisyys käsitteenä on moniulotteinen ja epämääräinen. Yksinäisyydellä tarkoitetaan yleensä ihmisen omaa sisäistä kokemusta. Jotkut tutkijat määrittävät yksinäisyyden yksilön subjektiiviseksi kokemukseksi siitä, ettei hänellä ole riittävästi tyydyttäviä ihmissuhteita. Yksinäisyyden tunne ja kokemus syntyvät siitä, että ihminen odottaa ympäristöltään ja kanssaihmisiltään muuta tai enemmän, kuin mitä hän kokee heiltä saavansa. Yksinäisyyden kokemuksen voi kertoa vain henkilö itse. Yksinäisyys on aina suhteessa henkilön omiin odotuksiin. Myös masentuneisuus on hyvin yleistä itsensä yksinäiseksi kokevilla.”(Noppari & Koistinen 2005, 19-21.)

Satakunnan Vanhustuki ry teki havainnon, että Satakunnan alueella ei ollut näin kokonaisvaltaisesti yksinäisyyteen kohdistuvaa toimintaa. Hankkeen toiminnan tarve perustui tutkimus- ja kokemustietoon. (Satakunnan Vanhustuki ry:n avustushakemus 2015.)

Hankkeen tavoitteena oli vanhusten yksinäisyyden lieventäminen ja osallisuuden lisääminen yksilöllisesti yhteistyössä vanhusten kanssa suunniteltujen toimintojen avulla. Projektin tavoitteet toteutettiin tavoitekohtaisesti. (Satakunnan Vanhustuki ry:n avustushakemus 2015.)

Nämä tavoitteet olivat: Yksinäisten ikäihmisten omien voimavarojen vahvistaminen kotona asumisen ja elämänlaadun turvaamiseksi, yksinäisyyden ja sen syiden torjuminen ikääntymiseen varautumalla ja tulevaisuutta rakentamalla sekä ikääntyneiden yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen Porin yhteistoiminta-alueella. (Satakunnan Vanhustuki ry:n avustushakemus 2015.)

”Ikääntyneen henkilön kokema tai kärsimä yksinäisyys voidaan nähdä terveyden ja toimintakyvyn riskitekijänä, joka hoitamattomana johtaa eristäytyneisyyteen ja lisääntyneeseen avun tarpeeseen. Yksinäisyyden myöntäminen tai siitä kertominen ei ole aina helppoa, koska siihen liittyy häpeää siitä, että on hylätty ja jätetty yksin. Pelko siitä, että tulee leimatuksi kykenemättömäksi solmimaan uusia ihmissuhteita, saa yksinäisen ihmisen vaikenemaan ongelmastaan.” (Noppi & Koistinen 2005, 27.)

Hankkeen tavoitteita lähdettiin toteuttamaan erilaisin toimintamuodoin. Näihin sisältyi kotikäyntityö, vastaanotto toiminta, asiakas- ja yhteistyöpuhelut, ryhmätoiminta, talokerhot, tukiystävätoiminta, tiedotus ja opiskelijayhteistyö. (Satakunnan Vanhustuki ry:n Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen -hankkeen väliraportti 2017.)

Yhteistyökumppaneina hankkeessa ovat toimineet: Porin yhteistoiminta-alueen perusturva, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Prizztech oy, Porin vanhusneuvosto, Satakunnan Monikulttuuriyhdistys, Länsi-Suomen Diakonialaitos, Porin seurakunnat ja Länsi-Suomen KASTE -hanke. (Satakunnan vanhustuki ry:n avustushakemus 2015.) Kahden tai useamman järjestön yhdistäessä resurssinsa, saadaan aikaan näyttävämpi ja vaikuttavampi kampanja organisaatioille yhteisen tavoitteen puolesta (Kortetjärvi-Nurmi&Murtola 2015, 74).

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkittava ilmiö määrää millaista tutkimusotetta käytetään. Nämä tutkimusotteet voidaan jakaa kahteen osaan: kvalitatiiviseen ja kvantitatiiviseen tutkimukseen. Laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta käytetään silloin kun ilmiö on uusi, eikä siitä ole vielä olemassa tutkimustietoa ja teorioita. Kvalitatiivisen tutkimuksen avulla selvitetään jokin ilmiö, sen koostumiseen vaikuttavat tekijät ja niiden vaikutus toisiinsa. Kaikenlaisten tutkimusten taustalla toimii aina kvalitatiivinen tutkimus. Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus vastaavasti taas edellyttää ilmiöiden tekijöiden tuntemista. Tuntematta tekijöitä on mahdotonta suorittaa mittaamista niiden välillä. (Kananen 2011, 12.) Määrällinen tutkimus tuottaa numeraalisesti ilmoitettavaa ja mitattavissa olevaa tietoa (Vilka & Airaksinen 2003, 58).

4.1 Kvalitatiivinen tutkimus ja kvantitatiivinen tutkimus

Kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen suurin eroavaisuus on niiden käytettävissä kerätty tietoa. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa kerättävä aineisto perustuu numeraalisesti mittaamaan tietoon. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa kerättävä aineisto taas perustuu sanalliseen ja teoreettiseen tulkintaan. (Saunders, Lewis & Thornhill 2003, 378-379.)

Kvalitatiiviset ja kvantitatiiviset tutkimustavat palvelevat toinen toistaan. Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus toimii kaiken määrällisen tutkimuksen pohjana. Se määrittää ilmiön, siihen liittyvät tekijät ja niiden välisen riippuvuussuhteen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa vastataan kysymykseen ”mitä”. Kun saadaan selville millaisia muuttujia ilmiö pitää sisällään, pystytään mittaamaan nämä muuttujien väliset riippuvuussuhteet tai ennustamaan erilaisia ilmiöitä. (Kananen 2011, 15-16.)

Kun ollaan saatu vastaukset kysymykseen ”mitä” on mahdollista aloittaa kvantitatiivinen tutkimus. Yksi tutkimus voi sisältää molemmat tutkimusotteet. Tutkimusmenetelmille ei voi antaa erityisarvoa, koska niiden merkitys vaihtelee tutkittavan ilmiön mukaan. (Kananen 2011, 15-16.) Kun tutkimuksessa on käytetty sekä määrällistä että laadullista tutkimusotetta, on tärkeää päättää niiden välinen

vuorovaikutussuhde. Vuorovaikutuksen suhde määrittää käytetäänkö tutkimusotteita yhdessä vai erikseen. Kun tutkimusotteita käytetään erillään toisistaan, tiedon kerääminen ja analysointi tapahtuvat erillisinä osina tutkimuksessa. Määrällisten ja laadullisten tutkimusotteiden on myös mahdollista olla vuorovaikutuksessa toistensa kanssa koko tutkimuksen ajan. Useimmat tutkimukset painottuvat joko määrälliseen tai laadulliseen tutkimusotteeseen. Joissakin tapauksissa painotus on jakaantunut tasapuolisesti niiden kesken. (Creswell & Plano Clark 2011, 64-65.) Henrik Räsänen kuvaa kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen eroja taulukossa 1.

Taulukko 1. Kvalitatiivisten ja kvantitatiivisten menetelmien eroja (Räsänen 2019).

Kvalitatiiviset menetelmät	Kvantitatiiviset menetelmät
Painotus ymmärtämisessä	Painotus kokeilemisessa ja todentamisessa
Painotus vastaajan näkökannan ymmärtämisessä	Keskittyminen faktoissa ja sosiaalisten tilanteiden syissä
Tulkinta ja rationaalinen lähestyminen	Kriittinen ja looginen lähestymistapa
Havainnot ja mittaukset luonnollisessa ympäristössä	Kontrolloitu mittaus
Subjekttiivinen "sisäpiirin näkökulma" tiedon läheisyys	Objektiivinen "ulkopuolinen näkökulma" etäällä tiedosta
Tutkiva suuntautuminen	Hypoteettinen - deduktiivinen; keskittyminen hypoteesitestauksessa
Prosessisuuntautuminen	Tulossuuntautuminen
Holistinen näkökanta	Tarkka ja analyttinen
Yleistys yksilöllisen organismin ominaisuuksien ja sisällön kautta tapahtuva yleistäminen	Populaation kautta tapahtuva yleistäminen

5 TUTKIMUS HANKKEEN SIDOSRYHMÄVIESTINNÄSTÄ

Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia Satakunnan Vanhustuki ry:n Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen -hankkeen sidosryhmäviestintätyytyväisyyttä vuosien 2016-2019 ajalta. Kysely toteutettiin maaliskuussa 2019. Kysely lähetettiin 26 henkilölle ja se toteutettiin internet-lomakkeella. Kysely toteutettiin nimettömänä, mahdollisimman korkean vastausprosentin saamiseksi. Annoimme vastaajille kahden viikon vastausajan, maksimoidaksemme vastaajien lukumäärän. Kyselylomake ja tuloskaaviot löytyvät LIITTEISTÄ 1 ja 2.

5.1 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen tavoite tulee määritellä tarkasti ennen tutkimusmenetelmän valitsemista. Tutkijan täytyy tietää, mihin kysymyksiin etsitään vastauksia ja mitkä ovat tutkittavien asioiden taustalla vaikuttavat tekijät. Tulee myös varmistaa, että kysymysten avulla saadaan vastaukset tutkittavaan asiaan. (Heikkilä 2014, 46.)

Tutkimuksemme tavoitteena oli kartoittaa Satakunnan Vanhustuki ry:n sidosryhmien tyytyväisyyttä yhdistyksen sidosryhmäviestintää kohtaan. Yhdistyksellä ei ollut aiempaa kvantitatiivista tietoa sidosryhmien tyytyväisyydestä heidän viestintäänsä kohtaan. Kartoituksen tarkoituksena oli antaa yhdistykselle tietoa asiakkaan tyytyväisyydestä hankkeen viestintään. Tulosten perusteella yhdistys pystyy tulevaisuudessa kehittämään viestintäänsä yhä paremmaksi ja saamaan tietoa jo toimivista viestintätavoista. Tutkimuksen perimmäinen tarkoitus on olla hyödyllinen ja käyttökelpoinen ja sen avulla selvitetään jotain uutta (Heikkilä 2014, 30).

5.2 Tutkimusväittämät

Kysely sisälsi viisi strukturoitua väittämää, joihin vastaaminen tapahtui numeraalisesti, jossa (1) on täysin eri mieltä ja (5) täysin samaa mieltä. Tämän lisäksi kysely sisälsi yhden avoimen kysymyksen.

Tutkimusväittämät:

- Olen saanut kattavasti informaatiota koko hankkeen ajan.
- Olisin halunnut saada enemmän informaatiota hankkeen aikana.
- Mielestäni hankkeen viestintä on ollut sisällöltään laadukasta.
- Satakunnan Vanhustuki ry:n viestintäkanavat tarvitsevat mielestäni päivitystä.
- Mielestäni yhteistyö Satakunnan Vanhustuki ry:n kanssa on ollut sujuvaa.

Avoimessa kysymyksessä vastaaja sai vapaasti kommentoida Satakunnan Vanhustuki ry:n viestintää.

5.3 Tutkimusaineisto

Tutkimuksen tekeminen edellyttää toteutustapaa, jonka tulee olla eettisesti hyväksyttävä (Mäntyneva, Heinonen & Wrangé 2008, 23). Tutkimuksen tulokset eivät saa olla riippuvaisia tutkijasta. Tutkijan omat mielipiteet eivät saa näkyä tutkimusprosessissa, erityisesti haastattelututkimuksissa pitää kiinnittää huomiota puolueettomuuteen. Vastausvaihtoehdot eivät saa sisältää minkäänlaista johdattelua mikä vaikuttaisi vastaajan vastauksiin. Tutkimukseen osallistuville tulee selvittää mihin tarkoitukseen tutkimusta käytetään. Tutkimuksen tekijän tulee varmistaa vastaajien yksityisyyden säilyminen sekä toimia luottamuksellisesti toimeksiantajaa ja vastaajia kohtaan. (Heikkilä 2014, 28-29.)

Haastattelu on yksi tiedonhankinnan perusmuodoista. Sitä kuvataan ennalta suunnitelluksi, päämäärähakuiseksi vuorovaikutustilanteeksi, missä kerätään informaatiota tietystä aiheesta. Haastattelu pitää sisällään kielellistä ja ei-kielellistä viestintää, joiden avulla voidaan saada tietoa ihmisten ajatuksista, asenteista, mielipiteistä ja tunteista. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 11.) Haastattelulajeja on monenlaisia, ja jokaisella lajilla on erilaiset tavoitteet sekä menettelytavat. Tämän avulla haastatteluita on mahdollista toteuttaa monin eri tavoin ja erilaisista lähtökohdista. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 34-38.)

Internet-kyselyn avulla saadaan kerättyä nopeasti tietoa ja se soveltuu parhaiten käytettäväksi silloin kun edustavan otoksen saaminen on mahdollista. Kyselyssä saadut vastaukset tallentuvat tietokantaan, jonka avulla on mahdollista käsitellä aineisto heti sen keräämisen päätyttyä. Kohderyhmälle tulee antaa tarvittava tieto kyselystä ja internet-osoitteesta. (Heikkilä 2008, 69.)

Haastattelu- ja kyselytutkimukset sisältävät usein sekä avoimia, että suljettuja kysymyksiä. Suljettuja kysymyksiä ei saa olla lukumäärällisesti paljoa ja vastausvaihtoehtojen tulee olla järkeviä ja toisensa poissulkevia. Suljettujen kysymyksien etuna on nopea vastaaminen ja tulosten helppo käsittely. Haittapuolena on vastaajan harkitsemattomat vastaukset ja yksiselitteisen päätöksen tekeminen vastausvaihtoehdoista. Avoimien kysymysten etuna on yllättävän tiedon esiin tuleminen ja laajemmin avatut vastaukset. Avoimia kysymyksiä kannattaa hyödyntää, kun vastausvaihtoehtoja ei tiedetä etukäteen. Niiden haittapuolena on saatujen vastausten hankala käsittely ja mahdollisuus jättää vastaamatta kokonaan. (Heikkilä 2014, 48-49.) Mäntyneva, Heinonen & Wrangle ovat jaotelleet tutkimuslomakkeen laadinnan seitsemään eri vaiheeseen taulukossa 2 (Mäntyneva, Heinonen & Wrangle 2008, 53).

Taulukko 2. Tutkimuslomakkeen laadinnan seitsemän vaihetta (Mäntyneva, Hei-
nonen & Wrangle 2008).

TUTKIMUSLOMAKKEEN LAADINNAN VAIHEET
1. Tutkimustavoitteen selkeyttäminen
2. Kysymysten sisällön määrittely
3. Kysymysten muotoilu
4. Kysymystyyppien valinta
5. Kysymysten järjestely loogiseksi kokonaisuuksiksi
6. Lomakkeen ulkoasun toteutus
7. Lomakkeen esitestaus ja mahdolliset muokkaukset

Tiedonhankintamenetelmänä käytimme strukturoitua lomakehaastattelua internet-kyselyn muodossa. Kysely toteutettiin Google Forms -lomakkeella. Päädyimme toteuttamaan kyselyn kyseisellä menetelmällä, koska se on helppokäyttöinen, ilmainen ja meillä oli siitä aiempaa kokemusta. Menetelmä oli mielestämme paras vaihtoehto tavoittaa kyselyn kohderyhmä, sillä he pystyivät vastaamaan kysymyksiin helposti ajasta ja paikasta riippumatta. Elämäntilanteemme takia aikataulut ja käynnit eri vastaajien luona olisivat hankaloittaneet kyselyn toteuttamista ja vastausten

keräämistä. Linkki kyselylomakkeeseen toimitettiin kohderyhmälle sähköpostin kautta. Vastaanottajien yhteystiedot saimme toimeksiantajalta. Tutkimuksen kohderyhmäksi valikoitui Satakunnan Vanhustuki ry:n Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen -hankkeen sidosryhmien edustajia. Kysely lähetettiin 26 henkilölle, joiden yhteystiedot saimme toimeksiantajaltamme.

5.4 Tulokset ja niiden analysointi

Tutkimuksen tuloksista raportoidessa tulee esittää kaikki saadut tulokset. Hyödyllistä tietoa ei tule jättää pois, vaikka sen katsotaan olevan epäedullista toimeksiantajalle. Käytettyihin menetelmiin liittyvät riskit ja mahdolliset epätarkkuuteen vaikuttavat tekijät tulee kertoa ja selvittää niiden vaikutus tulosten tulkinnassa. Valitulla tutkimusmenetelmällä on vaikutus tulosten hyödyllisyyteen. Samasta kohteesta voidaan saada eri tyyppistä tietoa riippuen aineiston keräämis- ja käsittelytavoista. (Heikkilä 2014, 29-30.)

Vastaukset annettiin asteikolla 1-5, jossa 1 on Täysin eri mieltä ja 5 Täysin samaa mieltä. Me tulkitsimme kyselyn asteikkoa niin, että 4-5 on väittämää puoltava vastaus ja 1-2 on väittämää vastaan. 3 tulkitsimme neutraaliksi molempia väittämiä sisältäväksi vastaukseksi. Numeraalinen kysely voi olla vaikeasti tulkittava, koska ihmisten näkemys arviointiasteikosta voi vaihdella.

Henkilöt saattavat kokea numerot hyvin eri tavoin. Jollekin paras numero merkitsee, että hänellä ei ollut mitään moitittavaa, kun taas toinen ei anna täysiä pisteitä, vaikka ei keksisi mitään moitittavaa, sillä kokee, että aina on mahdollista parantaa. Tulosten perusteella ei saada varmuutta siitä, miksi kyseinen numero on annettu. Myös vastaajan senhetkinen tunnetila saattaa vaikuttaa hänen vastaukseensa. (Reinboth 2008, 106-107.)

Lähetimme kyselylomakkeen 26 henkilölle, joista seitsemältä saimme poissaoloviestin eli potentiaalisia vastaajia oli 19. Lopulta 14 henkilöä vastasi kyselyyn. Tutkimusväittämät olivat:

1. Olen saanut kattavasti informaatiota koko hankkeen ajan
2. Olisin halunnut saada enemmän informaatiota hankkeen aikana
3. Mielestäni hankkeen viestintä on ollut sisällöltään laadukasta
4. Satakunnan Vanhustuki ry:n viestintäkanavat tarvitsevat mielestäni päivitystä
5. Mielestäni yhteistyö Satakunnan Vanhustuki ry:n kanssa on ollut sujuvaa

Kuten voitiin olettaa, sekä täysin eri mieltä- ja täysin samaa mieltä -vastauksia saatiin suhteellisen vähän. Suhteessa eniten saatiin vastaukseksi numeroa 4, osittain samaa mieltä. Hankkeen aikana saadun informaation riittävästä kattavuudesta suurin osa oli osittain samaa mieltä tai täysin samaa mieltä (64,2%), noin kolmasosa oli osittain eri mieltä, tai antoi vastauksen ei osaa sanoa (35,7%). Mieliä hankkeen aikana saadun informaation riittävydestä jakoi vastaukset tasaisesti asteikolla 2-4, mikä tarkoittaa, että väittämästä oltiin tasapuolisesti osittain samaa mieltä tai osittain eri mieltä. Hankkeen viestintä on vastaajien mielestä ollut pääsääntöisesti melko laadukasta. Viestintäkanavien päivityksen tarpeesta ei osattu sanoa, tai niiden päivittämistä puollettiin. Satakunnan Vanhustuki ry:n kanssa tehty yhteistyö on koettu pääsääntöisesti sujuvaksi. Avoimeen kysymykseen saatiin kolme vastausta. Avoimissa kysymyksissä kehityskohteiksi on nostettu viestinnän näkyvyys ja viestinnän kohdentaminen oikeille sidosryhmille. Henkilökohtainen yhteydenpito sai kiitosta, mutta sähköistä ja kirjallista viestintää tulisi kehittää ja lisätä.

6 VIESTINTÄ

6.1 Viestintä käsitteenä

Viestinnän latinankielinen termi on *communicare*, joka tarkoittaa “tehdä yhdessä”. Viestintä eli kommunikaatio on ihmiselle ominainen piirre. Viestintää voidaan pitää välttämättömänä ehtona ihmisen elämälle ja sosiaaliselle järjestykselle, sillä se on lähtökohta kaikelle inhimilliselle vuorovaikutukselle. (Juholin 2006, 30-31.)

Viestintä eli tiedonvälitys sisältää tyypillisesti mietteen teknisistä apukeinoista, joita on käytetty merkkien luomiseen ja siirtämiseen paikasta tai ajasta toiseen. Viestintä määritellään arkikielessä sanomien vaihdannaksi ihmisten kesken erilaisten merkkijärjestelmien avulla. Vähemmän teknisessä merkityksessä viestinnällä tarkoitetaan inhimillistä ajatustenvaihtoa esimerkiksi arkipäiväisen keskustelun yhteydessä. (Nordenstreng 1978, 1.)

Viestintää tapahtuu kaiken aikaa ja kaikkialla. Viestintä voi olla ihmisten, yritysten tai kulttuurien välistä. Viestintää tapahtuu eri tahojen välillä suoraan ja epäsuoraan sekä välittömästi ja välillisesti. Perinteisiä viestintäkanavia ovat olleet esim. sanomalehti, radio, internet ja puhelinviestintä. Viestinnän käsite on muuttumassa yhä enemmän viestintäympäristö konseptiksi, jossa ihmiset kohtaavat. Ajatusmalli viestinnästä välineenä tai sen eri kanavista on väistymässä. (Juholin 2009, 20.)

Viestintää voidaan käyttää resurssina, välineenä ja mahdollisuutena erilaisten asioiden hoitamiseen. Viestintätapahtumaa voidaan kuvata monimutkaisena vuorovaikutustapahtumana vastaanottajan ja lähettäjän välillä. Jotta viestinnällä saavutetaan vastaanottajat, tarvitaan jokin kanava tai väline. Ideaalisen tuloksen saavuttamiseksi on tärkeää valita oikea viestintätapa. (Ikävalko 1995, 11-13.)

Viestinnän onnistuminen vaatii ensisijaisesti edellytyksen viestinnälle. Tämän lisäksi tarvitaan virike, sillä mikään viesti ei lähde liikkeelle itsestään. Viestinnällä tulee olla jokin tarkoitus tai tavoite. Kuviossa 1. Osmo A. Wiion näkemys viestinnän edellytyksistä. (Wiio 1994, 72-74.)

Kuvio 1. Viestinnän edellytykset.(Wiio 1994).

6.2 Viestinnän tehtävät

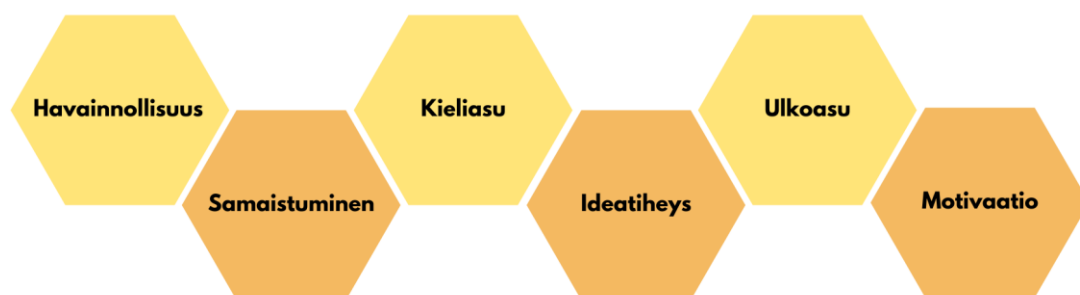
Kun kysytään keneltä tahansa, miksi viestintää tarvitaan, ei ole yhtä oikeaa yksiselitteistä vastausta. Viestinnän tarpeen määrittely perustuu useimmiten ihmisen omakohtaiseen kokemukseen. Jotkut pitävät viestintää yksittäisenä operaationa, joka tapahtuu joko omasta halusta tai ulkopuolisen paineen ansiosta. Toiset antavat arvoa viestinnän jatkuvuudelle ja kattavuudelle ja heillä on näkemys siitä, että viestinnällä voidaan pitkällä aikavälillä saavuttaa konkreettisesti arvioitavia tuloksia. (Ikävalko 1995, 13-14.)

Viestinnän tehtävät voidaan jakaa lyhyen tähtäimen sekä pitkän tähtäimen tavoitteisiin. Nämä kaksi eivät sulje pois toisiaan, vaan ne voivat vaikuttaa samanaikaisesti. Tulee kuitenkin tiedostaa, minkälaisilla toimenpiteillä saavutetaan haluttu päämäärä. (Ikävalko 1995, 13-14.)

Juholinin (2013, 70) mukaan viestinnän tehtävät voidaan kuitenkin pelkistää seuraaviin luokkiin:

1. Informointi, tiedon saatavuus ja tiedon vaihdanta
2. Yhteisöllisyyden rakentaminen ja työhyvinvoinnin tukeminen
3. Sidosryhmädialogi
4. Toiminta julkisuuksien kentillä
5. Maineen tai brändin rakentaminen
6. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja keskustelu
7. Tuotteiden ja palveluiden kiinnostavuuteen vaikuttaminen

Viestinnän ymmärtäminen ja viestin vastaanottaminen eivät ole samoja asioita. Voi olla mahdollista, että viesti saavuttaa vastaanottajan, mutta ei kuitenkaan mene perille. Viestin lähettäjällä on usein harhakuva siitä, että viesti ymmärretään helposti, vaikka todellisuudessa vastaanottaja ei välttämättä ole sisäistänyt viestiä toivotulla tavalla. Viestin lähettäjän näkökulman ymmärtäminen oikealla tavalla on yksi vaikeimmista tehtävistä, kun asiaa tarkastellaan vastaanottajan perspektiivistä. Wiio määrittelee viestinnän ymmärrettävyyden seuraavilla osatekijöillä kuviossa 2. (Wiio 2000, 122.)

Kuvio 2. Viestinnän ymmärrettävyyden osatekijät (Wiio 2000).

Viestintä on mahdollista jakaa sisäiseen ja ulkoiseen viestintään. Tyypillisesti jaottelu on perustunut vastaanottajien ja kanssakäyvien osapuolten selkeään sisäisen tai ulkoisen viestintäpiirin kuulumiseen. Rajausta näiden kahden välille on kuitenkin nykyisin vaikea määrittää. (Juholin 2013, 51.)

7 YHTEISÖVIESTINTÄ

Tässä kappaleessa on käsitelty yhteisöviestintää, ulkoista ja sisäistä viestintää sekä sidosryhmäviestintää.

Ei ole yhtä oikeaa tapaa määritellä yhteisöviestintää, mutta Procom ry määrittelee yhteisöviestinnän tehtävät seuraavasti: Merkityksen antaminen ja näkyväksi tekeminen, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja kulttuurin kehittäminen, tavoitteellinen ja vuorovaikutteinen strategia työ, luotaus, tulkinta ja reagointi, sekä viestinnän sisällöt, rakenteet ja verkostot. (Procomin www-sivut 2019.)

Merkityksen antaminen ja näkyväksi tekeminen tarkoittaa yhteisöjen viestinnän tavoitteiden, toiminnan, tuotteiden, palveluiden ja päätöksen tekemistä näkyväksi viestinnän keinoin. Viestinnän tarkoituksena on vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja sitoutumista. Strategia rakennetaan ja toteutetaan vuorovaikutuksessa. Luotauksen kautta voidaan havaita ja tulkita heikkoja ulkoisia ja sisäisiä muutossignaaleja, jotka ovat olennaisessa asemassa toiminnan kannalta. Viestintävastaavan vastuualue on relevantin tiedon tuottaminen, sen tulkitseminen ja jalostaminen, sekä sen rakenteiden ylläpito ja kehitys. (Procomin www-sivut 2019.)

Viestintä on kokonaisvaltaista ja tavoitteellisesti rakennettua vuorovaikutusta, tiedottamista ja yhteydenpitoa ja se toimii koko organisaation perustana. Hyvin suunniteltu ja johdettu viestintä vahvistaa työilmapiiriä ja sitoutumista organisaatioon. Tämä näkyy luotettavana ja laadukkaana toimintana sidosryhmille ja asiakkaille. (Niemi, Nietosvuori & Virikko 2006, 238.)

Viestinnässä erilaisten tehtävien rooli ja painotus saattavat vaihdella tilanteiden ja ajankohdan mukaan. Viestintää suunniteltaessa ja tuloksia arvioidessa on tärkeää täsmentää, kuinka kohderyhmä ymmärtää viestinnän ja millaisia tehtäviä ja tavoitteita se sille asettaa. (Juholin 2013, 71.)

Sisäinen viestintä on työyhteisön tai organisaation sisäistä tiedonkulkua ja vuorovaikutusta. Se on välttämätön osa johtamisessa ja esimiestyössä. Sisäinen viestintä on myös ratkaiseva vaikuttaja yhteisön imagoon eli ulkoiseen kuvaan. (Juholin 1999, 13.)

Perinteisesti viestintä on yksisuuntaista tiedottamista johdolta työntekijöille. Viestinnästä tulisi kuitenkin tehdä mahdollisimman moniulotteista. (Juholin 1999, 31.) Työntekijöiden työtyytyväisyys maksimoidaan selkeän, avoimen ja luotettavan työyhteisöviestinnän avulla. Positiivinen ilmapiiri tehostaa yhteisön motivaatiota ja tuloksellisuutta. (Juholin 1999, 13.)

Viestintää voidaan pitää voimavarana työyhteisön keskuudessa. Työyhteisö on tärkeä pitää ajantasalla ajankohtaisista asioista, kehityksestä, tavoitteista, toiminnasta, sekä tuloksista. Myös mahdollisista muutoksista ja ongelmista on tärkeää tiedottaa asianmukaisesti. Ammattitaitoisen viestinnän toteuttaminen on tärkeää, sillä onnistuessaan tieto saa aikaan ymmärryksen työyhteisössä olemisen merkityksestä. Se myös kehittää yhteisön mielipiteitä ja mielikuvia organisaation hyväksi. (Åberg 1996, 48-49.)

Työyhteisön tulisi valita omia tarkoituksensa parhaiten palvelevia viestintäkeinoja ja -kanavia. Valinnan tekeminen vaatii ammattitaitoista yhteisöviestinnän hallitsemista ja työyhteisön tuntemista. (Siukosaari 2002, 91.) Tiedotuksen toteuttaminen täytyy suunnitella: kuka tiedottaa, kenelle tiedotetaan, milloin, missä tilanteissa ja miten se tapahtuu. Tämän vuoksi yhteisössä täytyy olla henkilö, joka on nimetty viestintävastuulliseksi. Viestintävastuuhenkilö vastaa tiedotuksesta joko päätoimisesti tai sivutoimisesti. (Kortetjärvi-Nurmi, Kuronen & Ollikainen 2011, 109.)

Viestintäkanavien eli keinojen valintaan vaikuttaa yhteisön koko, toimipisteiden määrä ja sijainti. Tämän lisäksi kanavien valintaan vaikuttavat yhteisön jäsenten työtehtävät ja missä he tekevät töitään. (Kortetjärvi- Nurmi & Murtola 2015, 67.)

Yhteisöviestinnän tavoitteet voivat olla niin määrällisiä kuin laadullisia. Laadulliset tavoitteet ovat useimmiten pitkällä aikavälillä tapahtuvan toiminnan tulosta. Määrällisten tavoitteiden tähtäin on usein lähitulevaisuudessa. Määrällistä muutosta voidaan mitata ajanjakson jälkeisellä tarkastelulla, jolla kartoitetaan, onko haluttu tulos saavutettu. Laadullisten tavoitteiden mittaamiseen tarvitaan puolueetonta arviointia tuloksista. (Ikävalko 1995, 16-17.)

Ulkoisen viestinnän tehtävä on tiedottaa yhteisön asioita ulospäin ja pitää yhteyttä erilaisiin yhteisöä ympäröiviin ryhmiin. Ulkoinen viestintä luo yhteisökuvaa ulkoisten yhteistyö- ja kohderyhmien keskuuteen. (Siukosaari 2002, 131.)

Ulkoinen viestintä on yhteisön uutisten välittämistä. Ulkoiseen viestintään kuuluu sidosryhmä- ja yhteiskuntasuhteiden hoitaminen, eli se pitää sisällään sekä uutisoinnin että pr- eli suhdetoiminnan. Kohderyhmänä voi toimia suuri ja rajaamaton yleisö tai pienempi ja rajatumpi ryhmä. Suuret yleisöt on mahdollista tavoittaa ainoastaan väliaikaisesti ja lähinnä ainoastaan joukkotiedotusvälineiden kautta. Jos kohderyhmä on pienempi, on tavoittamiseen käytettävä täsmällisempiä tapoja kuten esimerkiksi henkilökohtaista yhteydenpitoa. (Kortetjärvi-Nurmi, Kuronen & Ollikainen 2011, 117.)

Sidosryhmäviestinnän yksi keskeinen muoto on suhdetoiminta eli PR-toiminta. Suhdetoiminnalla tarkoitetaan kanssakäymistä ulkoisten sidosryhmien kanssa. Toiminnan tärkein tavoite on hoitaa ja kehittää organisaatioiden välisiä suhteita. Sidosryhmiä ovat esimerkiksi asiakkaat, rahoittajat, media ja viranomaiset. (Sipilä 2008, 179–180.)

Ulkoinen viestintä voi olla ajoittain yksisuuntaista, vaikka pitkällä aikavälillä se osoittautuu yleensä vuorovaikutteiseksi (Ikävalko 1996,16). Suhdetoiminnalla on suuri vaikutus organisaatioiden luomaan mielikuvaan eli imagoon. Imago vaikuttaa organisaation toimintaan niin sisäisesti kuin ulkoisestikin. (Vuokko 2003, 278–279.)

Vuokko (2003, 189) toteaa, että mielikuva ja imago ovat synonyymeja. Organisaation tuoma mielikuvalla on merkittävä vaikutus sidosryhmien päätöksenteossa.

Sidosryhmien käytös ja ajatukset pohjautuvat paljon organisaatiosta saatavaan mielikuvaan, mikä antaa imagolle merkittävän arvon. Imago voi tuoda huomattavaa lisäarvoa organisaation palvelulle, tuotteelle tai toiminnalle. (Vuokko 2003, 23.)

Kohderyhmän valinnassa tulee ottaa huomioon ennen kaikkea kenelle viestiminen tapahtuu (Ikävalko 1996, 51).

Sidosryhmäviestinnällä tarkoitetaan kaikenlaista vuorovaikutusta eli dialogia ryhmien, sekä niihin kuuluvien alaryhmien ja yksittäisten henkilöiden kanssa (Kortetjärvi-Nurmi & Murtola 2015, 74).

Viestinnässä tulee keskittyä erityisesti kaikkiin sidosryhmiin, kuin ainoastaan asiakkaisiin ja osakkeenomistajiin. Se määrittää brändin pitkäaikaisen arvon, ja näin vaikuttaa tuottavuuteen positiivisesti. Tämän saavuttaakseen, organisaation tulisi sisällyttää sidosryhmänäkökulma olennaisesti tavoitteisiinsa. (Barker & Angelopulo 2005, 48.)

Sidosryhmäviestinnässä päämääränä on muodostaa yhtenäinen käsitys toimijan ja sidosryhmien välille. Tämä ei tapahdu ainoastaan käsityksiä muokkaamalla vaan tuomalla toimijaa lähemmäs sidosryhmien tarpeita. Yhteinen käsitys on helpompi muodostaa, kun toimija tuntee sidosryhmänsä ja niiden tarpeet. (Vuokko 2003, 12-13.) Kun sidosryhmät on tunnistettu, tulee tehdä tutkimusta ja määrittää minkälainen vaikutus niillä on. (Barker & Angelopulo 2005, 198.)

Yhteistyökumppaneiden kanssa viestiminen tapahtuu kommunikoimalla eli vaihtamalla tietoja päivittäin tapahtuvassa yhteistyössä, projekteissa, hankkeissa ja kampanjoissa. Tämän lisäksi kumppanit tulee pitää ajan tasalla uutisoimalla merkittävistä tapahtumista ja muutoksista. (Kortetjärvi-Nurmi & Murtola 2015, 74.)

8 VISUAALINEN VIESTINTÄ

Visuaalisen viestinnän päätehtävä on mielikuvien luominen. Sen avulla voidaan vaikuttaa ihmiseen ja hänen asenteisiinsa. Toisin sanoen visuaalinen viestintä on tekstin ja kuvan yhdistämistä. Tämä on erinomainen ja helppo keino saada välitettyä haluttu viesti vastaanottajille. Kuvan vastaanottaminen ei edellytä katsojalta kielitaitoa ja näin ollen mahdollistaa nopeamman viestimisen. (Loiri & Juholin 1998, 52.)

Päämäärät, joilla pyritään kokonaisilmeen luomiseen, syntyvät visuaalisuuden ja erilaisin viestinnällisin keinoin (Vilkkä & Airaksinen 2004, 51). Viestivän visuaalisuuden ensisijaisena tehtävänä on varmistaa tiedon viestivyyttä, käyttökelpoisuus ja erityisesti sen helppokäyttöisyys. Tärkein oletus on tiedon paikkansa pitävyys ja sen objektiivisuus. (Tufta 1999, 51-52.)

Lyhyesti määriteltynä graafinen muotoilu on visuaalisen viestinnän osa-alue, jossa tuotetaan merkeille visuaalinen muoto graafisen muotoilun avulla (Brusila 2000, 37). Visuaalinen linja on keskeinen yrityskuvan luomisen työväline, jota sovelletaan kaikessa yrityksen viestinnässä ja se pitää sisällään muista erottuvan ja persoonallisen tyylin, muodot ja värit. Visuaalisten keinojen avulla luotu persoonallisuus helpottaa yrityksen tunnistamista ja muistamista. Visuaalisen linjan perustuessa yrityksen identiteettiin, yhdistää se vastaanottajien ajatukset tehokkaasti yrityksen ydinasioihin eli siihen, mitä se haluaa viestiä. Jotta visuaalinen linja voidaan luoda vuosiksi eteenpäin, tulee sen toteuttamisen avuksi luoda huolellisesti suunniteltu ja toteutettu graafinen ohjeisto, joka sisältää määritelmät kokonaislinjaa varten. (Loiri & Juholin 1998, 129–130.)

8.1 Kuvat ja kuviot

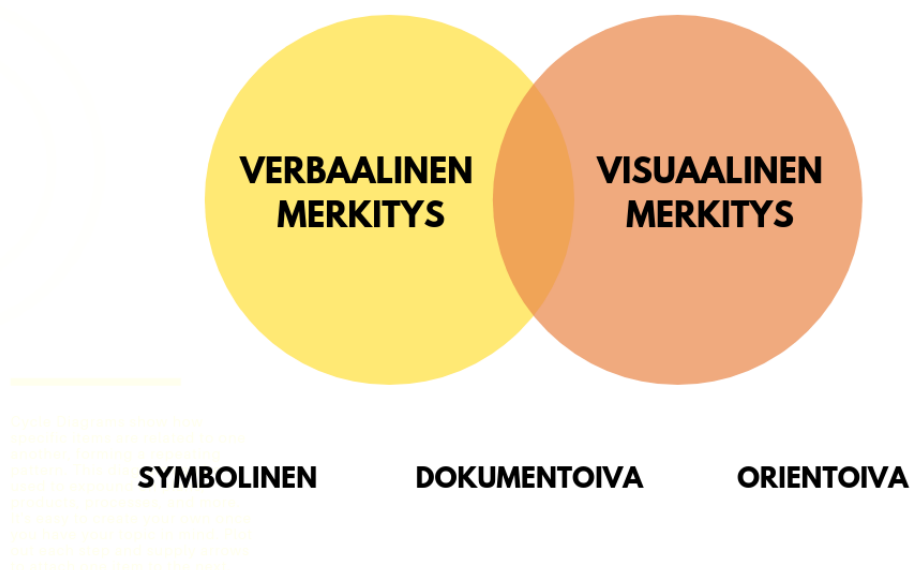
Ihmisen tärkeimpänä aistina tiedon ja kokemusten vastaanottamisessa voidaan pitää näköaistia. Eri aistien ollessa ristiriidassa, ihminen tekee viime kädessä päätöksen sen perusteella, mitä hän näkee. Visuaalinen maailma, joka perustuu näkemiseen, on kaikilla ihmisillä erilainen. Ihmisen persoonallisuus ja tavat katsella uusia asioita

muokkautuvat usein visuaalisten havaintojen ja elämysten kautta. (Suvanto, Töyssy, Vartiainen & Viitanen 2004, 9.)

Kuvien tarkoitus on aina symbolinen, vaikka realistisuuden määrä julkaisussa voi varioida aina värillisestä valokuvasta piirrettyihin mustavalkomerkkeihin asti (Hatva 1993, 29).

Jagozinskan mukaan kuvilla on neljä pääroolia: havaintojen rikastuttaminen, havaintojen ohjaaminen, verbaalisen materiaalin organisointi ja verbaalisen materiaalin ymmärtämisen helpottaminen. (Jagozinska 1976, 95-104.)

Grafiikan eli kuvituksen tarkoitus on toimia sanoman välittäjänä. Kuva toimii viestintävälineenä. (Hatva 1993, 29.) Käytettävät kuvat ovat yleensä yhteydessä tekstiin tai asiasisältöön, jotka muodostavat kertomuksen. Tässä tilanteessa mielenkiinto on jo ohjattu etsimään tarkoituksenmukaista tietoa. (Hatva 1993, 71) Anja Hatvan mukaan kuvan sisällölliset tehtävät voidaan määritellä verbaalisen ja visuaalisen merkityksen suhteina: ”Kuva dokumentoi silloin, kun verbaalinen ja visuaalinen alue menevät päällekkäin. Jos dokumentaarisuus vähentää kuvan symbolisuutta, jää pelkän verbaalisen sopimuksen varaista merkitystä entistä vähemmän. Mitä suurempi on itsenäinen visuaalinen alue, sitä enemmän kuva orientoi.” (Hatva 1993, 49.) Tämä on havainnollistettu kuviossa 3.

Kuvio 3. Kuvan sisällölliset tehtävät (Hatva 1993).

8.2 Typografia

Typografia käsitteenä on laaja. Typografia voi olla yksinkertaisimmillaan sanojen kirjoitusta. Monimutkaisimmillaan se voi olla ehtymätön visuaalinen merkitysverkko, jonka avulla muutetaan ajatuksia ja tunnelmia näkyviksi. Aina se on kuitenkin tapa viestiä. (Lyytikäinen & Riikonen 1998, 30.) Bringhurst luonnehtii typografiaa ammattitaidoksi, joka mahdollistaa kielen pukemisen visuaaliseen muotoon, jolloin sille annetaan uusi, itsenäinen olomuoto. Vaikka typografia onkin yhteydessä graafiseen suunnitteluun ja kirjalliseen ilmaisuun, ei se silti itsessään kuulu kumpaankaan. (Bringhurst 2015, 11.)

Typografiaan sisältyy fontin eli kirjaisinten valinta, ladonnan muotoilu ja vierusten määrittely. Lisäksi paperin sävyn ja kuvituksen valitseminen ovat osa typografista suunnittelua. Typografia on onnistuessaan helposti ja miellyttävästi luettavaa. Julkaisun typografia tulee suunnitella vastaanottajien mukaan sen omaa tyyliä noudattaen. Samoin on huomioitava se, mikä julkaisu on kyseessä. (Loiri & Juholin 1998, 32-33.) Luptonin (2004, 63) mukaan typografiassa teksti määritellään jatkuvana sanojen ketjuna, jonka pystyy erottamaan otsikoista tai kuvateksteistä. Leipätekstinä

tekstin merkitys on suurempi kuin sitä ympäröivien tekijöiden, kuten kuvien, kuvatekstin tai sivunumeroiden. Leipätekstiä pidetään yhtenäisenä sisältönä, joka on jaoteltu paperille. Sanaa tai lausetta pystytään korostamaan yksinkertaisin keinoin. Yleisin tapa on käyttää kursivointia. Vaihtoehtoisia tapoja on käyttää esimerkiksi lihavoitua tekstiä, vaihtaa tekstin väriä tai fonttia. (Lupton 2004, 94.)

Marginaalin tehtävänä on asettaa julkaisun palstan ja sivun reunojen väli. Marginaalilla on myös tärkeä tehtävä aukeaman tunnelman luomisessa. Marginaalien ei tulisi olla jokaiselta reunalta yhtä leveät, sillä aukeaman optinen keskipiste ei sijaitse aukeaman matemaattisessa keskipisteessä. Jotta julkaisusta saadaan kevyempi ja ryhdikkäämpi, tulisi alamarginaalin olla muita marginaaleja leveämpi. Samanmittaiset marginaalit tekevät aukeaman ilmeestä raskaan. (Pesonen & Tarvainen 2003, 10.)

Pesosen ja Tarvaisen (2003, 10) mukaan myös sidontatavalla voi olla ratkaiseva vaikutus sisämarginaaleihin. Jos julkaisu on paksu, se voi vaikeuttaa sivujen avaamista. Tästä syystä on tärkeä huomioida sisämarginaalit niin, ettei osa tekstistä jää piiloon taitoksen alle. Marginaalien leveys vaikuttaa visuaaliseen ilmeeseen paljon. Aukeaman saa näyttämään vaaleammalta, valitessaan leveämmät marginaalit ja vastaavasti aukeamasta saa tummemman käyttämällä kapeita marginaaleja. Liian kapeat marginaalit voivat saada sivun näyttämään liian täydeltä.

Typografinen hierarkia eli jonkin tiedon korostaminen ja toisen alentaminen luo järjestelmällisyyden sisällölle. Hierarkia auttaa lukijaa käymään tekstin läpi, niin että lukija tietää mistä tekstin lukeminen tulee aloittaa ja mihin se päättyy. Hierarkian eri tasot määräytyvät tietynlaisten tekijöiden avulla. Näitä ovat esimerkiksi riviväli, sisennys tai asettelu, tai jokin graafinen tekijä, kuten koko tai kirjasintyyppin väri. (Lupton 2004, 94.)

Typografia ja kirjoittaminen ovat aina olleet punoutuneina yhteen. Typografia toimii välittäjänä viestin sisällölle ja sen vastaanottajille. Jotta voisi ymmärtää typografiaa, tulee tiedostaa typografian kieli, sekä hankkia tietoa ja ymmärrystä kielestä ja kuinka se muutetaan käytäntöön erilaisissa sosiaalisissa asiayhteyksissä. (Jury 2006, 8.) Parhaimmillaan typografia ja kuvitus ovat kuin vuorovaikutuksessa keskenään ja tukevat toisiaan (Loiri & Juholin 1998, 33).

Silloin kun typografiaa ei käsitellä kuvallisena ilmaisuna, typografian yksi keskeisimmistä tehtävistä on luettavuus. Luettavuudelle englannin kielessä käytetään kahta käsitettä, legibility ja readability. Readability-käsitteellä tarkoitetaan tekstiä kokonaisuutena, esimerkiksi palstajakoja sekä rivi- ja sanavälejä. Käsitteenä legibility taas pitää sisällään kirjaintyyppin visuaalisia ominaisuuksia, esimerkiksi kirjainten erottuminen toisistaan. Kumpaankin edellä mainituista käsitteistä kuuluu tietynlaisia sääntöjä, joista osa liittyy ihmisen psykologisiin ja fyysisiin ominaisuuksiin. Tästä voidaan mainita esimerkkinä ihmisen kyky hahmottaa ja aistia ympäristöään. Osa näistä on myös sidonnaisia kulttuuriin ja ovat muodostuneet pitkän ajan kuluessa, esimerkiksi lukusuunta tai lauseen aloittaminen isolla kirjaimella ja päättäminen pisteeseen. (Brusila 2002, 90-91.)

Puhuttu kieli mielletään soljuvana ja jatkuvana, jossa ei ole kuuluvia välejä. Siitä huolimatta välistys on välttämätön kirjoitetussa kielessä, sillä ne tekevät puheesta ymmärrettävän. (Lupton 2004, 76.)

Yleisesti kirjoitusjärjestelmät jaotellaan palstoihin ja merkkiriveihin. Jokainen sivu koostuu näistä elementeistä, jotka tekevät sille sen kuuluvan muodon. (Lupton 2004, 153.) Vaikka yksipalstaisia gridejä eli apulinjoista koostuvia ruudukkoja voidaan käyttää apuna selventämään julkaisun sisältöä jakamalla julkaisu eri alueisiin, tarjoavat monipalstaiset gridit joustavan muotoilun asiakirjoille, jotka sisältävät sekä tekstiä että kuvitusta. Mitä enemmän palstoja luodaan, sitä joustavamman ja monipuolisemman se gridistä tekee. Gridiä voi käyttää apuna selventämään julkaisun sisältöä jakamalla julkaisu eri alueisiin. Kuvat ja teksti voivat olla vain yhdellä palstalla tai täyttää useamman eri palstan. Sivun on myös mahdollista jakaa vaakasuunnassa, jolloin esimerkiksi sivun yläosa on täytetty kuvilla, otsikoilla ja kuvateksteillä, leipätekstin ollessa alapuolella. Kaikkea julkaisussa olevaa tilaa ei ole pakko täyttää. (Lupton 2004, 180-181.)

Jos kirjaintyyppissä kirjaimien välit ovat liian tasaiset, se tekee tekstistä helposti epäselkeää. Tekstissä on välejä sellaisten kirjaimien ympärillä, joiden muoto on ns. aukinainen tai ne kallistuvat ulospäin. Näitä ovat esimerkiksi W, Y, V, T, L. Digitaalisissa kirjaintyypeissä kirjainten välit ovat määrätty välistyspareilla. Tämän

avulla erilaisten kirjainyhdistelmien välit määräytyvät automaattisesti. (Lupton 2004, 80.)

8.3 Semiotiikka

Semiotiikka on tieteenala, jonka tarkoituksena on tutkia merkkejä ja niiden käyttöä. Semiotiikan avulla voidaan tutkia kaikenlaista merkkien välityksellä tapahtuvaa viestintää ja siinä välittyvää sisältöä. Semiotiikkaa käytetään kommunikaation tutkimiseen, joukkoviestintään, filosofiaan, estetiikkaan ja etiikkaan eli kaikilla tieteenaloilla, joita koskettaa merkityksen ongelma. (Semiotiikan verkostoyliopiston www-sivut 2019.)

Semiotiikan oppeihin kuuluu merkityksen muotoutuminen. Merkitys muodostuu merkeistä, jotka pitävät sisällään sisältöä. Tämä merkityssuhde vaihtelee niin kulttuurillisesti kuin yhteiskunnallisestikin. Nämä merkitykset opitaan usein huomaamatta ja graafikko eli graafisesta toteutuksesta vastaava henkilö on osaltaan toteuttamassa näiden sopimusten syntyä. (Hatva 1998, 85.)

Semiotiikan historia on saanut alkunsa antiikin filosofiasta, jonka seurauksena semiotiikan tutkimiseen on syntynyt erilaisia pääsuuntauksia ja ajattelumalleja. Näistä kaksi tärkeää suuntausta ovat amerikkalaisen Charles S. Peircen (1834-1914) ja sveitsiläisen Ferdinand de Saussuren (1857-1913) mallit. Peircen mallissa semiotiikan lähtökohta on merkityksen muodostuminen puhutun ja kirjoitetun kielen kautta. Saussuren mallissa, johon eurooppalainen semiotiikka pääosin perustuu, lähtökohtana ovat kielitieteelliset käsitykset ja merkkien tutkiminen osana sosiaalista maailmaa. (Suomen semiotiikan seuran www-sivut 2019.)

Mats Bergman kirjoittaa artikkelissaan (1998, 18) Peircen ja Saussuren eroavan tavan määrittellä semiotiikan merkin toisistaan. Saussuren semiotiikan merkki on hyvin vahvasti riippuvainen merkkisysteemistä, kun taas Peircen merkkisuhteet perustuvat merkityksellisten ilmiöiden prosessuaalisuuteen. Merkit saavat merkityksensä siinä toiminnassa, jossa nämä merkit kehittyvät. Merkkien tulkintaan kuuluu myös

järjestelmällinen piirre, sillä merkkejä pystyy käsittelemään vain, jos on aiempaa ymmärrystä merkkiprosesseista ja -systemeistä.

Nykyään voidaan puhua myös termistä nimeltä uusiosemiotiikka. Uusiosemiotiikassa selvitetään nyky-yhteiskunnan ja eri tieteiden välisen kentän ajankohtaisia ilmiöitä hyödyntäen semiotiikan pitkää perinnettä, sitoutumatta mihinkään koulukuntaan. (Suomen semiotiikan seuran www-sivut 2019.)

8.4 Kuvan semioottinen tulkinta

Kuvien valinnassa tulee myös huomioida erilaisia visuaalisen viestinnän keinoja, joita Oksasen (2018) mukaan ovat:

1. Mihin suuntaan kuvan toiminta ohjautuu
2. Värien roolit
3. Kuvassa olevien kehonkieli
4. Kuvan elementtien valtasuhteet
5. Kuvaajan tekemät visuaaliset valinnat

Kuvan toimintaan vaikuttaa myös kulttuurilliset tekijät. Länsimaissa kuvia luetaan tekstin tavoin aina vasemmalta oikealle. Kuvissa vasemmalle puolelle asetetut ja suunnatut asiat merkitsevät menneisyyttä, kun taas oikealle suunnatut viestivät tulevasta. Kuvan toiminnan ohjautuvuutta havainnoidaan kuvassa 1. Myös värien tulkinnassa suuressa roolissa ovat kulttuurilliset ja maantieteelliset tekijät, vaikka yhteisiä piirteitäkin niiltä löytyy. Värit herättävät tunteita kaikissa. Tästä syystä väripsykologiaa hyödynnetään muun muassa markkinoinnissa. Esimerkiksi länsimaissa punainen väri liitetään rakkauteen ja intohimoon ja vihreä taas kasvuun ja uudistumiseen. (Oksanen 2018.)

Kuvat: Mauritius Images / **Lehtikuva**

Kuva 1. Kuvan toiminnan ohjautuvuus (Oksanen 2018).

Kehonkieltä ihminen havainnoi päivittäin. Varmin tapa toimivan viestinnän toteuttamiseen Suomessa vaatii Oksasen (2018) mukaan kotimaisen kuvan käyttöä, koska ihmiset erottavat vieraan ruumiinkielen. Kotimaisen kuvan avulla henkilö pystyy paremmin samaistumaan kuvaan, mikä lisää sitoutumista itse viestiin. Oksanen suosittelee myös valitsemaan kuvat maakohtaisesti tai hyödyntämään neutraalia kehonkieltä, kun viestitään kansainvälisesti.

Kuvaan sisällytetyt elementit ovat aina jossain suhteessa toisiinsa. Näitä niin sanottuja valtasuhteita muodostuu esimerkiksi koon, asemoinnin, roolin tai ruumiinkielen välityksellä. Jos kuvassa on kaksi henkilöä, kokee katsoja valta-asemassa olevan hänet, joka on sijoitettu fyysisesti ylemmäksi, on suurempi tai dominoivampi ruumiinkieleltään. Havainnollistaminen valta-asemasta näkyy kuvassa 2. Oksanen kehottaa huomioimaan tämän erityisesti, jos kuvissa esiintyy eri ikäisiä, sukupuolia tai vähemmistöjä edustavia henkilöitä. (Oksanen 2018.)

Kuva: Westend61 / Lehtikuva

Kuva 2. Esimerkki valta-asemasta (Oksanen 2018).

Kuvaajan tekemät valinnat vaikuttavat katsojan tulkintoihin. Näitä valintoja ovat mm. kuvan rajaus (mitä on sisällytetty kuvaan ja mikä on jätetty sen ulkopuolelle) kuvakulma, kuvauksen hetki (esimerkiksi millainen ilme mallilla on) kuvaan tehdyt käsittelyt (mahdolliset värien vahvistukset tai kontrastin lisääminen). Jokainen valinta vaikuttaa kuvan lopputulokseen ja sen viestiin. (Oksanen 2018.)

8.5 Sommittelu

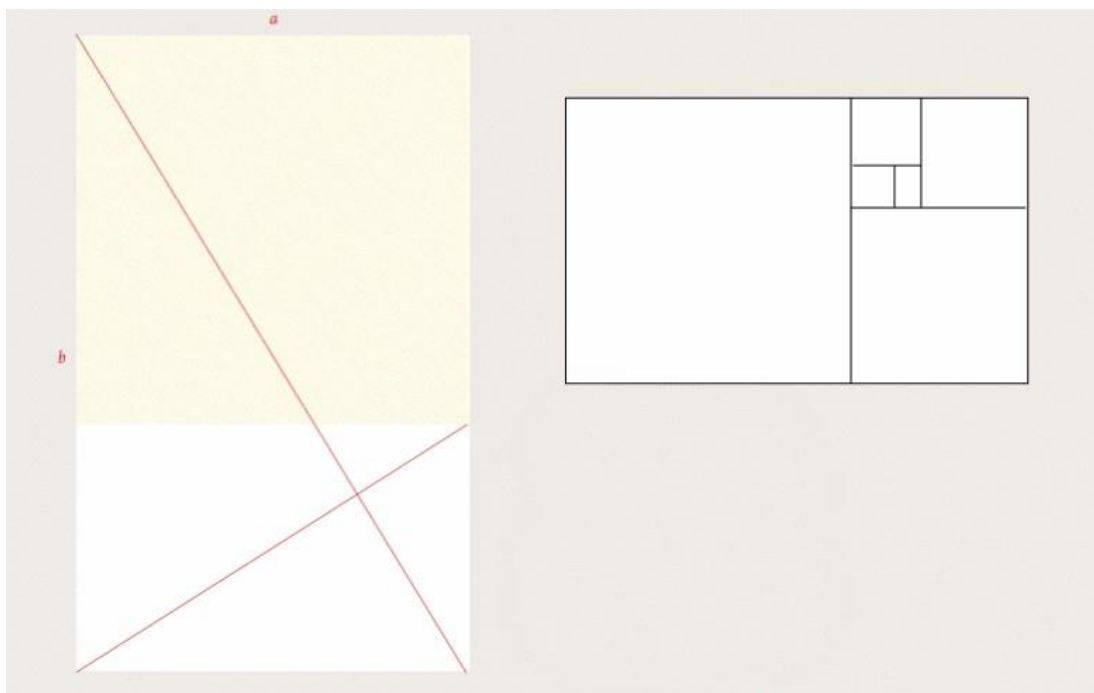
Sommittelu on valikoitujen tekijöiden järjestelemistä määritetyssä tilassa esimerkiksi painopinnalla. Sen avulla pystytään muun muassa ohjailemaan lukijan katsetta, herättämään mielenkiintoa tai ilmaisemaan erilaisia tunnetiloja. Kuvapintaan saadaan luotua rytmiä ja syvyyttä asettelemalla siihen erilaisia värejä, pintoja ja merkkejä. Sommittelussa tulee aina huomioida kulttuurilliset tekijät ja ihmisen tapa hahmottaa ympäristöään. (Pesonen 2007, 62.)

Julkaisun lukemisen ja ymmärtämisen kannalta tekstien ja kuvituksen yhtenäisyydellä on olennainen merkitys (Hatva 1993, 56). Julkaisussa sommittelu muodostuukin juuri

tekstin ja kuvien välisestä suhteesta, sekä siitä miten teksti on sijoitettu. Julkaisun yleisvaikutelmaan vaikuttaa myös kuvien sisäinen sommittelu sekä liikesuunnat. Sommittelu kuuluu julkaisun ulkoasun suunnittelun jokaiseen vaiheeseen aina kuvittamisesta taittoon.(Pesonen 2007, 62.)

Noton ja Stark (1971, 34-43) toteavat, että katse pysähtyy erityisesti kulmiin ja kohtiin, joissa on paljon informaatiota. Tämä ilmiö vaikuttaa sisällöstä riippumatta. Näin ollen sommittelussa, jonka muoto on lähtökohtaisesti neliö tai suorakulmio, tulee pyrkiä eliminoimaan katseen ajautumista epärelevantteihin kohtiin.

Sommittelussa tulee hyödyntää myös kultaista leikkausta. Kultainen leikkaus on kahden numeron suhde, jossa pienemmän osan suhde isompaan on sama kuin isomman suhde näihin kahteen osaan yhdessä, joka näkyy kuvassa 3. Kultaisen leikkauksen kaava on $a:b = b:(a+b)$. Näin ollen kultainen leikkaus on isomman ja pienemmän välisien osien pituuksien summa. Sen numeerinen suhde on 1: 1,618. (Lupton 2004, 138.)

Kuva 3. Kultainen leikkaus (Lupton 2004).

Sommitteluun kuuluu järjestelmällisyyden ja vaihtelevuuden tasapainottelu. Järjestelmällisyys johdattaa lukijaa eteenpäin ja ylläpitää ulkoasun yhtenäisyyttä, kun taas poikkeamien lisääminen tuo julkaisuun pirstystystä ja lisää mielenkiintoa. Julkaisun

tavoitteet ja kohderyhmä määrittävät sen, kuinka paljon poikkeamia julkaisussa voidaan käyttää. Suunnittelija on vastuussa julkaisun viestin perille viemisessä, huomioiden samanaikaisesti painotuotteeseen sopiva estetiikka. (Pesonen 2007, 63.)

8.6 Värioppi

Värit ovat olleet osa ihmisten elämää jo esihistoriallisista ajoista asti. Väreihin on tyypillisesti liitetty vertauskuvallisia merkityksiä ja niiden avulla ihminen on mm. värjännyt vaatteita, rakennuksia, esineitä ja kehoaan. Värejä valmistettiin kasveista ja mineraaleista. (Rihloma 1997, 7.)

Drew:n ja Meyerin (2008, 10) mukaan kaikki silmällä nähtävät värit ovat valon säteilyn luomaa heijastusta. Kun valo osuu kohteeseen, osa säteilystä imeytyy kohteeseen ja osa heijastuu sen pinnasta. Tämä luo kohteelle värin.

Värisävyt pystytään ilmoittamaan muun muassa väriympyrällä, joka näkyy kuvassa 4. Väriympyrä pitää sisällään valon aaltopituudet. Väriympyrään kuuluvat päävärit, joita ovat punainen, vihreä ja sininen. Päävärien väliin sijoittuvat niin sanotut välivärit, joita ovat keltainen, syaani ja magenta. Päävärejä eri suhteissa yhdistelemällä saadaan aikaan mikä tahansa väriympyrän väri. Välivärit sijoittuvat aina päävärien vastakkaisille puolille ja toimivat näin päävärien vastaväreinä. Päävärin ja sen vastavärin sekoittamisen lopputuloksena syntyy joko valkoista tai väritöntä harmaata, sillä värit kumoavat toisensa. (Keränen, Lamberg & Penttinen 2003, 11.)

Kuva 4. Väriympyrä (Study.com www-sivut 2020).

Psykologia on tiede, joka tutkii elävän olennon käyttäytymistä. Väripsykologia pitää sisällään tavanomaista laajemman sisällön. Kattavimmillaan siihen sisältyy lähes kaikki värien käyttö, poislukien esteettisessä tarkoituksessa käytettävät värit. Väripsykologiassa perehdytään värien ja niiden symboliikan lisäksi värien monialaisiin vaikutuksiin ja ilmenemismuotoihin. Ihmisen ja värien suhde on molemminpuoleinen. Värit auttavat ihmistä ilmaisemaan ajoittaisia tunteitaan sekä syvällisiä luonteen ominaisuuksia. Värien on todettu vaikuttavan mielialaan, tuntemuksiin ja viihtyvyyteen monilla eri tavoilla. Kokemus värien merkityksestä vaihtelee osittain syntyperän, iän, sukupuolen ja psyykkisen kehitysvaiheen mukaan, pääasiassa reaktiot ovat kuitenkin kaikilla samanlaisia. Molemminpuoleisen vuorovaikutuksen hyödyntäminen palvelee niin yksittäisiä henkilöitä kuin koko yhteiskuntaa. Psykologit pystyvät hyödyntämään värejä tutkiessaan esimerkiksi mielenterveyteen, mielialaan ja luonteeseen liittyviä ongelmia. (Rihloma 1997, 105-106.)

Tuula Nieminen kuvaa värien symboliikkaa seuraavasti: Sininen väri kuvastaa usein taivasta ja vettä. Tumman ja kirkkaan siniset sävyt antavat luotettavan ja virallisen vaikutelman. Vihreän eri sävyt kuvastavat kasvua, tuoreutta, terveyttä ja hyvinvointia.

Keltaisen ja oranssin eri sävyt saavat aikaan iloa ja aurinkoista ilmettä sekä viestivät uudistumisesta ja energisyydestä. Punainen kuvastaa dynaamisuutta, rakkautta ja tulta. Punainen sopii keltaisen kanssa erittäin hyvin huomioväriksi. Violetti on vaativa ja kuninkaallinen väri. Sen käyttöä vierastetaan, sillä sen käyttö on tyypillisesti viitannut katumukseen. Valkoinen on puhtauden ja pyhyden väri. Valkoinen toimii hyvin graafisissa ratkaisussa. Se tuo raikasta, avaraa ja puhdasta tunnelmaa. Musta on kontrastia luova graafinen väri. Musta on dramaattinen, mystinen ja rohkea sävy. Harmaa ja ruskea ovat arkisia sävyjä. Ruskean eri sävyt tuovat maanläheistä ja lämmintä tunnelmaa. (Nieminen 2004, 103-106.)

Tunnusvärit, joista organisaatio tunnetaan, ovat selkeä signaali siitä, mitä yritys haluaa kertoa itsestään pelkistetyimmillään. Usein nämä värit synnyttävät alitajuntaisia signaaleja. Värit yhdistettynä muihin organisaation tunnuksiin ovat kuin pienoiskuva sen toimintaideasta, kohderyhmistä, ideologiasta ja arvoista. (Nieminen 2004, 103.)

8.7 Värijärjestelmät

Värejä on mahdollista sekoittaa eri tavoilla. Värillinen valo voidaan jakaa perusväriin, joita ovat punainen (Red), vihreä (Green) ja sininen (Blue). Kun näitä värejä sekoitetaan keskenään, tuloksena saadaan valkoista valoa. Näiden värillisten valojen yhdistelemiseen perustuvaa värijärjestelmää kutsutaan additiiviseksi eli lisääväksi värien sekoittamiseksi, jota kutsutaan myös RGB-järjestelmäksi. Kohdat, joissa ei ole näkyvää valoa, nähdään mustina. Additiivista värijärjestelmää käytetään tietotekniikassa, esimerkiksi televisiossa ja tietokoneiden näytöllä. (Keränen, Lamberg & Penttinen 2003, 12-13.)

Painotuotteisiin hyödynnetään vähentävän värien yhdistelemistä eli subtraktiivista värijärjestelmää. Subtraktiivisessa värijärjestelmässä käytetään CMYK-värejä, eli prosessivärjeä, joiden osavärit ovat syaani (Cyan), magenta (Magenta) ja keltainen (Yellow). Kun nämä värit sekoitetaan yhteen, syntyy mustaa väriä. Painotöissä hyödynnetään lisäksi vielä erillistä mustaa väriä (K, Key), joka on syvempi kuin muiden osavärien sekoituksesta syntynyt musta. (Pesonen & Tarvainen 2003, 55.)

Painotuotteessa tulee määritellä värisävyt numeerisesti asianmukaisessa väritilassa. Jos tuotteen painamisessa käytetään enintään kolmea väriä, käytetään spottivärejä, eli PMS-värejä, joille on omat värikarttansa. Yleisesti Suomessa käytetty värikartasto on Pantone- värikartasto. Sen avulla pystytään valitsemaan toivottu PMS-väri. CMYK-värejä käytetään neliväripainatuksessa. Värisävyt tuotetaan osavärien prosenttiarvoina. (Pesonen & Tarvainen 2003, 57.)

”Pantone-värijärjestelmä (PMS – Pantone Matching System) on muodostunut alan standardiksi painoteollisuudessa. Pantone-värejä kutsutaan myös spottiväreiksi. Pantone-värit sekoitetaan aina erivärisistä musteista ennen painamista, jolloin saadaan aina oikeanlainen väri ilman CMYK:n kaltaista nelivärisarjaa. Pantone-värien etu on myöskin värien tasalaatuisuus ja kohdistusongelmien väheneminen. Kaikkia värejä ei voida toistaa painamalla CMYK-väreillä, joten Pantone-väreillä voidaan näin ollen laajentaa painotuotteen värintoistoa. Painetuista PMS-värikartoista Pantone-värit voi poimia järjestysnumeroiden avulla. Pantone-värien käytön etu on varma lopputulos – painotuotteeseen saadaan tarkalleen värikartalta poimittu väri. Pantone-värejä käytetään usein myös lisäväreinä CMYK-painatuksen rinnalla. Neliväritöissä Pantone-värikartan väreistä esimerkiksi kulta, hopea ja neonvärit ovat varsin yleisiä tehoste-värejä.” (Graafinen www-sivut 2019.)

8.8 Painoprosessi

Julkaisun sisäisen tasapainon säilyttämiseksi ja ulkoasun johdonmukaisuuden varmistamiseksi on painotuotteelle hyvä tehdä asettelumalli eli suunnitelma sivun jaottelun perusratkaisuista. Asettelumalli sisältää määritelmän julkaisussa käytetyistä marginaaleista, palstan leveydestä sekä palstojen määristä ja niiden keskinäisistä väleistä. Se voi pitää sisällään myös tukilinjoja, joiden avulla voidaan määrittää otsikoiden, kuvien, kuvatekstien ja muiden elementtien asettelu julkaisussa. (Pesonen 2007, 9.)

Painoalustana eli painotuotteen materiaalina voidaan käyttää erilaisia paperi-, kartonki-, kangas- ja muovilaatuja. Paperi on yleisimmin käytettävä painoalusta. Käytännössä kaikki paperilaadut ovat soveltuvia painamiseen. Paperilaadun

valinnassa vaikuttavia tekijöitä ovat käyttötarkoitus, kohderyhmä, taloudellisuus sekä ympäristötekijät. (Koskinen 2001, 30-31.) Paperilaadun valinnalla voidaan antaa painotuotteelle erilaisia vaikutelmia. Mattapaperia on tyypillisesti pidetty arvokkaampana kuin kiiltäväpintaista paperia. Mattapintainen paperi parantaa tekstin luettavuutta, kun taas kiiltäväpintainen paperi värin- ja kuvantoistoa. Näiden kahden välimuoto on puolimatta paperi, joka soveltuu parhaiten julkaisuun, jossa on sekä kuvia että tekstiä. (Pesonen 2007, 68.)

8.9 Kuvan tekninen laatu

Resoluutio eli tarkkuus mittaa digitaalisen kuvan tai näytön pikselien määrää. Se määritetään leveyden ja korkeuden mukaan tai leveys x korkeus, missä leveys on vaakapisteiden lukumäärä ja korkeus on pystysuorien pikselien lukumäärä. Pikselimitat kertovat pikselien kokonaismäärän kuvan leveydeltä ja korkeudelta. Resoluutio vaikuttaa bittikarttakuvan yksityiskohtien tarkkuuteen. Se ilmaistaan pikseleinä tuumalla (ppi). Mitä enemmän pikseleitä on tuumalla, sitä suurempi on resoluutio. Yleensä suuremman resoluution kuva on tulostettuna parempilaatuinen. Kun kuvapistemitat pysyvät vakiona ja pienennät kuvan fyysistä kokoa, tarkkuus kasvaa vastaavasti. Jos pienennät fyysisen koon puoleen, kuvan tarkkuus kaksinkertaistuu. Samaan tilaan menee kaksi kertaa enemmän kuvapisteitä. Jos kaksinkertaistat kuvan koon, tarkkuus pienenee puoleen, koska kuvapisteevät ovat kaksi kertaa isompia vastatakseen fyysistä kokoa. (Adobe [www-sivut 2019](#).) ”Painokelpoisen kuvamateriaalin on oltava tarpeeksi tarkka eli vähintään 400ppi, mielellään enemmänkin. Nyrkkisääntönä voidaan pitää: mitä parempi tarkkuus, sen paremman näköinen kuva painotuotteessa.” (A-Digi [www-sivut 2019](#).)

Kuvanlaatuun vaikuttavia tekijöitä ovat valaistuksen kirkkaus ja tasaisuus, kontrasti, resoluutio, geometria, väritarkkuus ja havaitun kuvan värierottelu. Korkeimman mahdollisen kuvanlaadun saavuttaminen ei tarkoita vain parhaan käytettävissä olevan laitteen käyttämistä, vaan myös oikeiden valokuvavalintojen tekemistä. Valotuksen oikea käyttö, valaistustekniikat ja jälkikäsitteilytekniikat vaikuttavat kaikki kuvan yleiseen laatuun. (Shuttermuse [www-sivut 2019](#).) Kuvanlaadun parantamiseksi

voidaan yksinkertaisesti ottaa uusi kuva tai parantaa kuvanlaatua jälkikäteen kuvankäsittelyn avulla (Kabili 2019).

9 LOPPURAPORTIN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Luovassa prosessissa on neljä vaihetta. Ensimmäisenä on valmisteluvaihe, jossa ongelman löytäminen ja tavoitteiden asettaminen ovat ensimmäinen askel. Luovaa ratkaisua on mahdotonta löytää, jos todellinen ongelma ei ole tiedossa. Toisena on kypsyttelyvaihe. Aihe on hyvä jättää hautumaan ja kerätä ratkaisuja ja materiaalia tulevan ideointivaiheen pohjaksi. Kolmantena on ideointivaihe. On tärkeää kehittää useampia ideoita, sillä ensimmäinen ei yleensä ole se paras mahdollinen. Viimeisenä on hionta- ja toteutusvaihe, jossa tehdään konkreettinen työ. Tässä vaiheessa työstitään hyvää ideaa niin pitkälle kuin mahdollista, sillä hyväkin idea voi epäonnistua, jos toteutus ei ole kunnossa. (Graafinen www-sivut 2019.)

9.1 Alkuvaiheet

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä. Vilkan ja Airaksisen mukaan toiminnallisen opinnäytetyön on tärkeää yhdistää käytännön toteutus ja raportointi tutkimusviestinnän keinoin. (Vilka & Airaksinen 2004, 9.) Opinnäytetyössämme toiminnallisena osuutena toimii Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen -hankkeen painotuotejulkaisu. Teoriaosuus muodostuu erilaisten viestintäryhmien, visuaalisuuden ja painotuotevalmistuksen tarkastelusta.

Kontaktoimme Satakunnan Vanhustuki ry:n puheenjohtajaa Irma Roinista joulukuussa 2018, ja sovimme toimeksiannon aloittamisesta tammikuussa 2019. Ehdotimme toimeksiantajallemme erilaisia vaihtoehtoja toteutuksesta, joiden tekemisestä me olimme kiinnostuneita. Toimeksiantomme oli Yksinäisyydestä Aitoon Kohtaamiseen -hankkeen loppuraportin visuaalinen toteutus.

Ehdotimme tutkimuksellisen osuuden lisäämistä kartoittamaan kampanjan ja yhdistyksen sidosryhmäviestinnän toimivuutta, sekä kartoittamaan kokoamamme julkaisun visuaalisen toteutuksen onnistumista. Aihe oli meille paras mahdollinen, sillä yritysviestinnän opiskelijoina halusimme hyödyntää mahdollisimman laajasti oppimaamme niin käytännössä kuin teoriassa.

Julkaisuun haluttiin sisällyttää kokonaisvaltainen kuvaus hankkeen kulusta. Hankkeen loppujulkaisun tavoitteena oli sisällyttää tavoitteet, toteutus, tulokset ja haasteet niin, että lopputuloksena on niin visuaalisesti kuin yhdistyksestä saatavaan mielikuvaan sopiva, toisiaan täydentävä kokonaisuus.

Teimme julkaisun Adoben InDesign taitto-ohjelmalla. Päädyimme valitsemaan taittoon juuri InDesignin, koska meillä molemmilla oli siitä jonkin verran käyttökokemusta. Halusimme julkaisun tekemisen myötä myös kehittää itseämme ohjelman käyttäjinä, sillä ohjelmisto on ammattilaiskäytössä useimmissa viestinnällisissä tehtävissä.

InDesign on monipuolisia ominaisuuksia sisältävä ohjelmisto. Siitä on muodostunut olennaisin osa nykyaikaisen julkaisun työnkulkua. Ohjelma on vuosien aikana noussut taitto-ohjelmien markkinajohtajaksi. InDesign soveltuu ilmoitusten, julisteiden, kirjojen, lehtien, presentaatioiden ja web-sivujen tuottamiseen. (Korkeila ym. 2010, 12.)

9.2 Julkaisun värimaailma ja visuaalinen ilme

Kuten kerroimme luvussa kahdeksan, organisaation valitsee tunnusvärinsä ja viestii niiden avulla jopa alitajuntaisesti muille toiminnastaan ja arvoistaan. Kerroimme samassa kappaleessa myös tarkemmin eri värien merkityksistä: keltaisen ja oranssin eri sävyjen olevan yhdistettävissä iloon, uudistumiseen ja hyvinvointiin, sekä ruskean eri sävyjen tuovan maanläheistä ja lämmintä tunnelmaa. Meille yhdistyksestä ja sen väreistä tulevat mieleen maanläheisyys, ilo, auttaminen ja lämminhenkisyys. Mielestämme nämä värit toimivat yhdistyksen toimintaa ja arvoja ajatellen erinomaisesti ja toimivat myös hankkeen julkaisussa värimaailmana, tuoden esille hankkeen antamaa positiivista mielikuvaa.

Halusimme noudattaa julkaisussamme yhdistyksen värimaailmassa käyttämää aiempaa linjausta. Julkaisuun tuli liittää hankkeen toimintamalli -esite ja halusimme

noudattaa yhtenäistä ilmettä julkaisujen välillä. Satakunnan Vanhustuki ry:n värimaailma koostuu oranssin, keltaisen ja ruskean sävyistä. Ja näitä värejä käytimme pääasiallisesti myös julkaisua tehdessämme. Kuvassa 4. näkyy julkaisussa käytetyt värit.

JULKAISUSSA KÄYTETYT VÄRIT

Kuva 4. Julkaisussa käytetyt värit.

Yhdistyksellä ei ollut määritettyjä päävärejä, joten päätimme käyttää logon ja yhdistyksen aiempien julkaisujen mukaisia sävyjä. Sopivien sävyjen etsimisessä käytimme Adobe InDesignin pipetti -työkalua. Tämän jälkeen määritimme kaikki

julkaisussa käyttämämme CMYK-värit. Koimme helpommaksi määrittää itse sävyt, kuin että ne olisi valmiiksi määrätty.

Värimaailma haluttiin pitää rauhallisena ja selkeänä ja erityyppisissä kaavioissa haluttiin säilyttää sama linjaus. Koimme tämän tekevän julkaisusta miellyttävän ja helppolukuisen. Värejä hiottiin toimeksiantajan mieltymyksiin sopiviksi. Teimme julkaisun väreistä useita koevedoksia, jotta pääsimme parhaimpaan mahdolliseen lopputulokseen.

Halusimme tehdä myös sivunumeroista hieman tavallista numerointia erikoisemmat, joten saimme toimeksiantajalta luvan hyödyntää heidän logoaan myös tässä ja sijoittaa logon sydämen sisälle sivunumerot. Tämä oli mielestämme erittäin hyvä pieni yksityiskohta lisäämään sivujen visuaalisuutta. Tekemämme sivunumerototeutus näkyy kuvassa 5.

Kuva 5. Sivunumero

Julkaisun taulukot tehtiin hyödyntämällä erilaisia oranssin ja ruskean sävyjä, jotta niiden hahmottaminen ja erottaminen olisi helppoa. Esimerkki taulukosta on LIITTEESSÄ 5 2/2

9.3 Julkaisun typografia

Satakunnan Vanhustuki ry:llä ei ollut määriteltyä fonttia, jota he käyttäisivät julkaisuissaan. Saimme vapaat kädet myös julkaisun fontin valintaan. Fontin tuli olla selkeä ja soveltua yhdistyksen kohderyhmille, jotka koostuvat pitkälti iäkkäämmistä ihmisistä. Kappaleessa kahdeksan kerroimme toimivaan typografiaan kuuluvan kirjaisinten valinnan, ladonnan muotoilun ja vierusten määrittelyn niin että kokonaisuus on helposti luettava. Jotta saimme tekstistä helposti luettavaa, käytimme julkaisussa kahta eri otsikkotyylä: pää- ja väliotsikkoa.

Etsimme soveltuvaa fonttia opinnäytetyöohjaajamme avustuksella ja päädyimme päätteettömään Ebrima-fonttiin, joka näkyy kuvissa 6 ja 7. Ebrima on selkeälinjainen ja yksinkertainen fontti, jota on helppo lukea.

abcdefghijklmnopqrstuvwxyääö
 ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÄÄÖ
 1234567890

Kuva 6. Ebrima regular

Leipäteksti ja väliotsikot toteutettiin Ebriman regular eli tavallisella muotoilulla. Pääotsikointi toteutettiin Ebrima Bold -fontilla, joka on Ebrima-fontin lihavoitu versio.

abcdefghijklmnopqrstuvwxyääö
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÄÄÖ
1234567890

Kuva 7. Ebrima bold -fontti

Otsikoiden fonttikoko oli 28 pt ja leipätekstin 11 pt. Otsikoiden ja leipätekstin väri oli musta, mikä teki julkaisusta helppolukinen ja se erottui mielestämme parhaiten valkoisesta taustasta sekä valitusta värimaailmasta. Hyödynsimme valitsemiamme oranssin, keltaisen ja ruskean eri sävyjä korostamaan julkaisun muita elementtejä. Tämä teki tekstistä mielestämme selkeän kokonaisuuden.

Kerroimme myös samassa kappaleessa, että typografian yksi keskeisimmistä tehtävistä on luettavuus, mikä pitää sisällään mm. rivi- ja sanavälit. Riviväliksi julkaisuun valitsimme 11pt ja 12pt, riippuen tekstin määrästä kappaleissa ja siitä, miten teksti saatiin parhaiten sopimaan sivulle. Koevedoksien avulla pystyimme valitsemaan sopivimman välistyksen luettavuuden ja selkeyden kannalta. Kokeilimme eri fontteja, niiden kokoja ja välistyksiä tulostamalla esimerkkisivuja julkaisusta, jotta löysimme parhaan mahdollisen vaihtoehdon jokaisesta. Fontin kirjainten välistyksen pidimme sille jo valmiiksi määrätyillä arvoilla, sillä välistystä muokatessamme huomasimme sen vaikuttavan luettavuuteen ja selkeyteen negatiivisesti.

Kerroimme kappaleessa kahdeksan myös siitä, että leipätekstiä voi korostaa erilaisin keinoin. Näistä korostusvaihtoehdoista valitsimme lihavoinnin ja kursivoinnin. Kursivointia käytimme erottamaan hankkeen tapahtumasta annettuja kommentteja julkaisun sivulla 10, joka näkyy LIITTESSÄ 7 1/2. Lihavointia käytimme tuomaan esiin sellaisia tekstejä, joita tulisi erityisesti huomioida. Lisäsimme myös jokaisen julkaisun kappaleen alkuun isomman ja lihavoidun alkukirjaimen, joka veisi lukijan huomion juuri sinne, mistä kappale alkaa.

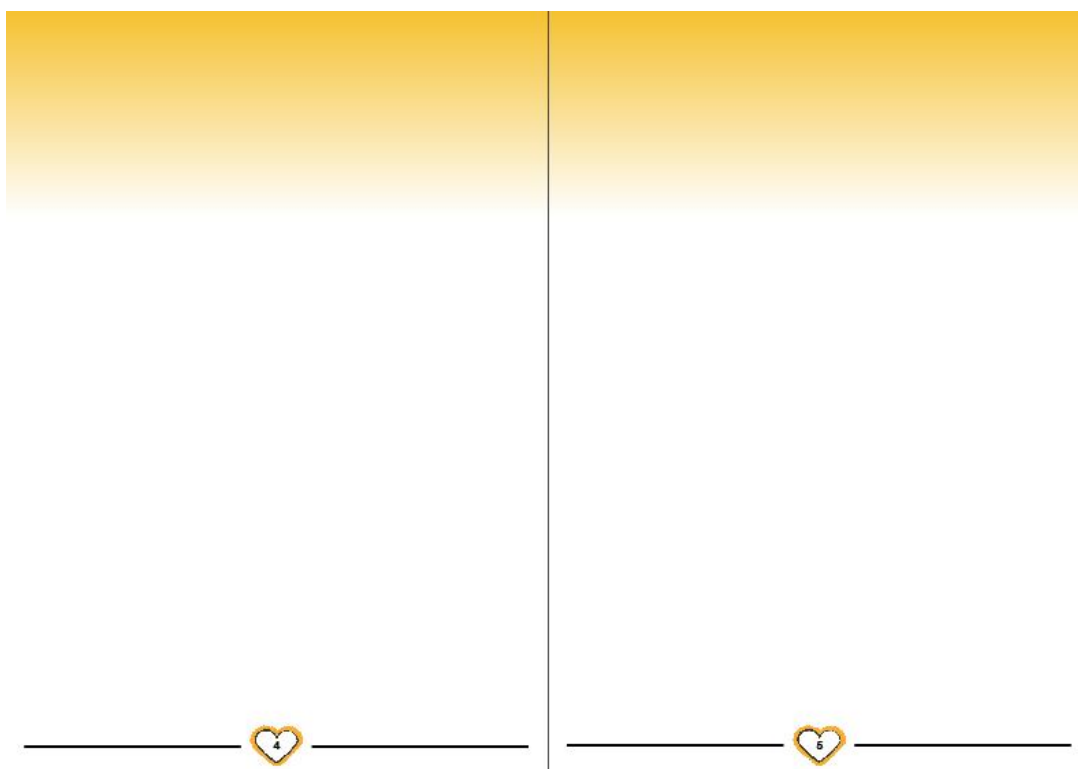
9.4 Julkaisun taittopohja

Kävimme toimeksiantajan kanssa läpi eri sivukoot ja päädyimme A4-kokoon, koska se mahdollisti suuren tekstimäärän liittämisen julkaisuun mahdollisimman järkevästi. Tällöin myös lopullinen painotuote sisälsi vähemmän sivuja, oli edullisempi ja teki sommittelusta huomattavasti toimivamman.

Julkaisumme taittopohjan määrittä sivumäärä. Sivumäärän tulee olla parillinen, jotta julkaisu voidaan taittaa. Toimeksiantajan toiveena oli, että julkaisu saataisiin pysymään kompaktina, jotta kustannukset pysyisivät mahdollisimman matalana. Tämän takia meidän piti miettiä tarkkaan tekstien ja kuvien asetelua.

Kappaleessa kahdeksan kerroimme julkaisujen sivujen muodostuvan merkkiriveistä ja palstoista. Yhtä palstaa käytimme sellaisilla sivuilla, joilla oli enemmän tekstiä ja enemmän vaakasuunnassa olevia kuvia tai muita visuaalisia elementtejä kuten isompia taulukoita. Kahta palstaa käytimme sellaisilla sivuilla, joilla oli vähemmän tekstiä ja pystysuunnassa olevia kuvia, mikä helpotti ja selkeytti näiden sivujen asettelua. Lopulliseen julkaisuun tuli 28 sivua.

Käyttämässämme InDesignissa on mahdollista luoda julkaisuun masterpohja, jonka avulla voidaan antaa sivuille yhtenevä ulkoasu. Julkaisumme masterpohjassa oli sivuilla näkyvä keltainen värihäivytyks, alareunassa oleva musta viiva ja sivunumero, jotka näkyvät kuvassa 8. Emme voineet itse päättää julkaisuun tulevista kuvista, joten halusimme toteuttaa visuaalista näkemystämme julkaisun yleisilmeen toteutuksessa.

Kuva 8. Sivujen master-pohja

Halusimme tehdä erilaisen sivunumeroinnin, joka poikkeaisi tavallisesti käytetystä pelkästä numeroinnista. Mietimme erilaisia vaihtoehtoja toteutukseen, ja päädyimme hyödyntämään Satakunnan Vanhustuki ry:n logossa olevaa aukinaista sydäntä. Ehdotimme tätä toimeksiantajalle, joka antoi suostumuksensa logon muokkaamiseen

ja käyttämiseen tässä tarkoituksessa. Lopputuloksena käytimme oranssia sydäntä, jonka sisälle teimme sivunumeroinnin. Saimme erikseen kiitosta toimeksiantajalta sivunumeroinnin toteutuksesta. Sivun alareunassa näkyvä musta viiva lisättiin tekemään kokonaisuudesta helpommin luetteva ja selkeämpi.

Lukuun kahdeksan viitaten, marginaalien ei tulisi olla jokaiselta reunalta yhtä leveät, joten valitsimme julkaisun ylämarginaaliksi 13mm, ulkoreunaan 13mm ja sisäreunaan 13mm ja alareunan marginaaliksi valitsimme 25mm. Asetimme muihin reunoihin samat marginaalit alamarginaalia lukuun ottamatta, sillä halusimme pitää julkaisun asettelun kevyenä. Yläosan marginaalia tukee myös valitsemamme häivytysväri, jolloin teksti ei näytä siltä, että se alkaisi liian ylhäältä.

Valitsemamme sisämarginaalin avulla taitoksen ja tekstin väliin jäi sopivasti tilaa niin ettei teksti jäänyt taitoksen väliin. Marginaalivalintamme perustui kappaleessa kahdeksan esitettyyn teoriatietoon. Näin ollen julkaisu pystyttiin sitomaan ja sivuilla olevan tekstin pystyy lukemaan helposti. Julkaisun sidontatavan valitsi toimeksiantaja.

Alareunassa on myös marginaalin suhteen mielestämme sopivasti tilaa, sillä sivunumero ja sen kummallakin puolella olevat mustat viivat rajaavat tekstin tarpeeksi ylös. Näihin kaikkiin edellä mainittuihin valintoihimme vaikutti myös oma halumme tehdä julkaisusta ja sen ulkoasusta laadukas. Mielestämme marginaaleilla on suuri vaikutus julkaisun kokonaisilmeeseen, joten olimme tyytyväisiä valintoihimme.

Päädyimme toteuttamaan omaa visuaalista näkemystämme myös kaikilla sivuilla näkyvän keltaisen häivytyksen kautta. Halusimme sivuille värillisen visuaalisen elementin, joka ei olisi kuitenkaan liian hallitseva tai vaikuttaisi luettavuuteen. Ehdotimme erilaisia häivytyks-variantioita toimeksiantajalle ja päädyimme yhdessä valitsemaan yläreunaan sijoitetun häivytyksen.

Koska julkaisusta tuli lähes 30-sivuinen, tehtiin siihen myös sisällysluettelo, jonka avulla lukija pystyy löytämään helposti etsimänsä aihealueen. Sisällysluettelon taustalla näkyvän kuvan avulla haluttiin luoda kuva hankkeen toiminnasta ja ilmentää sen positiivisia vaikutuksia asiakkaisiin. Tämän vuoksi taustalle valittiin kuva, jossa hankkeen työntekijä on asiakkaan kanssa viettämässä hankkeeseen liittyvää

tapahtumapäivää. Taustalla oleva kuva näkyy kuvassa 9. Sisällysluettelon asettelu ja fonttikoot valittiin kohderyhmää ja helppolukuisuutta ajatellen.

SISÄLLYSLUETTELO	
1. HANKKEEN LÄHTÖKOHDAT	4
2. HANKKEEN TAVOITTEET	5
3. HANKKEEN TOTEUTTAMINEN	6
3.1 Hankkeen organisaatio	6
3.2 Hankkeen talous	6
4. VARSINAINEN TOIMINTA	7
4.1 Vastaanotto toiminta	7
4.2 Kotikäyntityö	7
4.3 Ryhmätoiminta	8
4.4 Laulu yhdistää	9
4.5 Vapaaehtoiset työtoverinamme	10
4.6 Yhteistyö ja tiedotus	10
5. HANKETILASTO	11
6. HANKKEEN ARVIOINTI	12
6.1 Ulkoinen arviointi	12
6.2 Sisäinen arviointi	14
6.3 Arviointien yhteenveto	14
7. HANKKEEN TOIMINTAMALLI	15
8. POHDINTA	24
9. TEKIJÖIDEN SANAT	25
LÄHTEET	

Kuva 9. Julkaisun sisällysluettelo

9.5 Kuvat julkaisussa

Toimeksiantaja toivoi meidän käyttävän hankkeen luonteeseen sopivia kuvia, joista kuvastuu asiakaslähtöisyys ja auttamisen ilo. Hyödynsimme myös kuvien valinnassa semioottista tulkintaa, josta kerroimme kappaleessa kahdeksan. Halusimme liittää ensimmäiseksi kuvaksi julkaisuun sisällysluettelon taustalle kuvan, joka tuo parhaalla

mahdollisella tavalla esiin hankkeen tarkoituksen. Halusimme sen täyttävän mahdollisimman monta kuvaan vaikuttavaa semioottista tekijää, joita ovat kuvan toiminnan ohjautuvuus, värit, kehonkieli, valtasuhteet ja visuaaliset valinnat. Kuvassa 9. näkyy, että toiminta ohjautuu juuri oikeaan suuntaan kulttuurillisia tekijöitä ajatellen. Kuten mainitsimme jo aiemmin, oikealle suunnatut kuvat viestivät tulevasta. Tämän vuoksi kuvassa hankkeen työntekijä ja asiakas ovat suuntautuneet oikealle ja viestivät tulevasta. Kuvan semioottista tulkintaa analysoidessamme käytimme kuvaa 9., koska se toi mielestämme parhaiten esiin hankkeen tarkoituksen ja sen positiiviset vaikutukset. Laadultaan se oli myös yksi parhaimmista. Värimaailma sopii julkaisuun ja sen yleisilmeeseen, sillä kuvasta löytyy paljon neutraaleita värejä. Tärkeä yksityiskohta kuvassa myös on työntekijän paidasta löytyvät yhdistykseen ja julkaisuun yhdistettävät värit.

Kuva saatiin suoraan toimeksiantajan omista arkistoista, joten kuvassa hyödynsimme myös kotimaisuutta, joka mahdollistaa lukijan samaistumisen kuvaan sekä lisää lukijan sitoutumista saamaansa informaatioon. Kehonkieli on kuvassa mielestämme neutraali.

Valtasuhteita tarkastellessa voi huomata, että hankkeen työntekijä on ns. valta-asemassa asiakkaaseen nähden, olematta kuitenkaan dominoivampi. Mielestämme tämä valtasuhde toimii hankkeeseen soveltuvalla tavalla, sillä hankkeen tarkoituksena oli helpottaa ikäihmisten yksinäisyyttä.

Koska emme olleet osallisena itse hankkeessa, meillä ei ole ollut mahdollisuutta ottaa itse kuvia hankkeen tapahtumista. Näin ollen saimme käyttöömmme vain kuvia, joita yhdistyksen jäsenet olivat ottaneet hankkeen aikana. Käytimme julkaisussa myös teemaan sopivaa kuvituskuvaa. Lisäsimme myös kansisivun vuosilukujen sisään värimaailmaan sopivan kuvituskuvan vaahteranlehdistä. Tällä saimme kansisivuun lisää moniulotteisuutta.

Kuvasta saa mielikuvan, että hankkeen toiminta on onnistunut ja siitä huokuu myös auttamisen ilo. Etusijalla kuvassa ovat siinä esiintyvät henkilöt, mutta taustakin on selkeästi valittu tarkoituksella, koska taustalla näkyy luontoa. Kuva on otettu myös värien kannalta hyvään aikaan, koska kuvan taustalla näkyy vihreä puu, mutta maassa

näkyä jo pudonneita ruskan sävyisiä lehtiä. Vihreän värin kerroimme myös olevan yhdistettävissä terveyteen ja hyvinvointiin. Kuvien sovittaminen tekstin kanssa oli helppoa ja koimme onnistuneemme yhtenäisen kokonaisuuden luomisessa.

9.6 Kuvien muokkaaminen ja niiden valmistelu painokelpoisiksi

Kuten aiemmin mainitsimme, saimme toimeksiantajalta kuvia, joita oli otettu erilaisista tilaisuuksista ja tilanteista hankkeen aikana. Kuvia oli monenlaisia ja myös laatu vaihteli paljon kuvien välillä. Osa kuvista oli otettu kännykän kameralla ja osa ammattilaisen toimesta järjestelmäkameralla. Käsittelimme kuvat Adobe PhotoShopilla, jotta saimme tasoitettua kuvien välillä olevia koko- ja laatueroja.

Tehtävämme oli valita julkaisuun sopivimmat kuvat sekä niiden käsitteleminen painokelpoisiksi. Haasteellisinta kuvien käsittelyssä oli niiden vaihteleva koko ja alhainen resoluutio. Useat kuvat olivat hyvin pieniä, eikä niitä ollut saatavilla isommassa koossa. Suurensimme tarpeen mukaan kuvia julkaisuun sopiviksi ja tämän takia niiden laatu kärsi. Vaikka kuvia saatiin hieman paranneltua taitto-ohjelmalla, emme silti olleet täysin tyytyväisiä niiden lopulliseen laatuun.

Julkaisun kuvankäsittely toteutettiin Adoben Photoshopilla. Aloitimme kuvien käsittelyn säätämällä niiden yleisiä ominaisuuksia kuten valaistusta, värisävyä, kontrastia, terävyyttä ja kylläisyyttä. Useimmissa kuvissa päädyimme käyttämään automaattista säätöä, jossa ohjelma analysoi kuvaa ja säätää kuvien ominaisuudet analyysin perusteella parempilaatuisiksi. Muutaman kuvan kohdalla säädimme ominaisuuksia manuaalisesti, sillä emme olleet tyytyväisiä automaattisen säädön antamaan tulokseen.

Teoriaosuudessa käsittelimme painotuotteeseen sopivien kuvien resoluutiota, ja koon muuttamisen vaikutusta resoluutioon ja kuvanlaatuun. Useimmissa kuvissa koko ja resoluutio olivat riittämättömät, että olisimme saaneet ne näyttämään hyvälaatuisilta valmiissa painetussa tuotoksessa.

Maksimoidaksemme kuvien laadun ja koon, käytimme Photoshopin kuvan koon muokkaus -työkalua ja suurensimme kuvien kokoa. Tässä toiminnossa Photoshop jakaa olemassa olevat pikselit kuvan fyysisen koon tai resoluution muuttamiseksi. Teoriaosuudessa kerroimme, että ihanteellinen resoluutio tulostettavissa materiaaleissa on 400 ppi. Käyttämiemme kuvien resoluutiota olei voitu saada tälle tasolle, vaikka suurensimme kuvia ja resoluutiota PhotoShopin työkalulla. Erityisesti henkilökunnan yksilökuvista monet piti jättää resoluutioltaan 250-300 ppi kokoisiksi. Olimme kuitenkin tyytyväisiä, että kuvia saatiin paranneltua, vaikka lopputulos ei ollutkaan paras mahdollinen. Osa saamistamme kuvista oli todella hyvälaatuisia, minkä vuoksi näiden kuvien kohdalla ei tarvittu ollenkaan kuvankäsittelyä.

Kaikista kuvista muutettiin väriprofiili RGB-muodosta painossa käytettävään CMYK-muotoon. Väriprofiilin muuttaminen tapahtui helposti PhotoShopin automaattisella työkalulla.

9.7 Painovalmis julkaisu ja painoprosessi

Kun julkaisu oli valmis, teimme useamman esitarkastuksen. Tähän kuului kirjoitusasun, kuvien oikeanlaisen linkityksen, väriprofiilien, marginaalien ja leikkuuvarojen tarkistaminen. Julkaisuun tuli sisällyttää myös toimeksiantajan aiempi hanke-esitys. Emme voineet olla varmoja hanke-esityksen painokelpoisuudesta, koska saimme sen pdf-tiedostona, eikä toimeksiantajalla ollut tietoa täyttääkö se laadukkaan painotuotteen edellytykset. Tämän jälkeen muutimme julkaisun pdf-tiedostoksi. Käytimme väriprofiilina Coated FOGRA39-profiilia. Lähetimme painokelpoisen pdf-tiedoston sekä InDesign-tiedoston toimeksiantajalle, joka toimitti tiedostot painoon. Emme saaneet palautetta, siitä oliko painossa kaikki mennyt suunnitellusti, ja näimme valmiin julkaisun kuukautta myöhemmin hankkeen päätösseminaarissa.

Toimeksiantajamme toimitti valmiin pdf-tiedoston painoon, mutta sovimme yhdessä etukäteen joistakin painokäsittelymenetelmistä ja osa valittiin painotalon suosituksesta. Painopaperiksi valikoitui puolimattainen 130g A4-kokoinen paperi. Teoriaosuudessa kerroimme, että puolimattainen paperi soveltuu parhaiten tuotoksiin, joissa on sekä tekstiä, että kuvia. Painoväreinä käytettiin 4-värisarjaa eli CMYK-

värejä. Päätimme yhdessä toimeksiantajan kanssa, että julkaisussa käytetään ainoastaan CMYK-värejä, koska jokainen pantone-väri maksaa erikseen. Nidontatapana käytettiin stiftausta eli hakasidontaa, joka on nidontatapa, jossa sisäkkäiset arkit liitetään toisiinsa metallihakasin. Suosittelimme toimeksiantajalle stiftauksen käyttöä, koska ohjaajamme kertoi sen olevan julkaisuun sopiva ja edullinen nidontatapa.

Alla olevassa kuvassa 10. on esitelty julkaisumme painokäsittelytoimenpiteet ja niiden hinnat.

Tuote	Kpl	Alv 0%	Alv %	Alv €	Yhteensä €
28 siv. julkaisu	100	330,00	24	79,20	409,20
Värit	4/4				
Paperimateriaalit	MultiArt Silk 130g				
Jälkikäsittelyt	Ei jälkikäsittelyä				
Jälkikäsittelyt	Stiftaus				
Paperimateriaalit kansi	MultiArt Silk 170g				
Jälkikäsittelyt kansi	Ei jälkikäsittelyä				
Nouto	1	0,00	24	0,00	0,00
Toiv. toimituspäivä 20.05.2019		0,00	24	0,00	0,00
Yhteensä		330,00 €		79,20 €	409,20 €

Kuva 10. Julkaisussa käytetyt painokäsittelytoimenpiteet.

9.8 Aikataulus

Julkaisun valmistamisen aikataulu on esitelty kuviossa 1.

Kuvio 1. Julkaisun valmistamisen aikataulu

Tammikuussa pidimme ensimmäisen virallisen tapaamisen, jossa kävimme yhdessä läpi ”Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen” -hankkeen sisältöä. Tapaamisen pohjalta

lähdimme yhdessä Satakunnan Vanhustuen kanssa tarkemmin kartoittamaan loppuraportin ja sen julkaisun sisältöä. Saimme vapaat kädet julkaisun visuaalisen ilmeen toteuttamiseen. Kuvat sekä loppuraporttiin kuuluvat tekstit saimme yhdistykseltä. Kävimme läpi myös hankkeen aikana tehtyä esitettä. Sovimme yhdessä värimaailmaksi ruskan eri sävyt, joita käyttäisimme julkaisussa.

Helmikuun tapaamiseen olimme suunnitelleet alustavasti erilaisia kansisivuehdotuksia. Julkaisuun oli saatu koottua tähän mennessä vain osa tekstistä, joten emme päässeet vielä tekemään julkaisua. Kävimme läpi myös tutkimuksellisen osuuden toteuttamista. Alun perin ehdotimme tutkimuksellisen osuuden tekemistä koko yhdistyksen viestinnästä, mutta lopulta päädyimme yhteisymmärryksessä lopputulokseen, jossa teetämme kyselyn hankkeen aikana tapahtuneesta sidosryhmäviestinnästä ja sen toimivuudesta. Kyselyn avulla toimeksiantajamme saisi perusteellisen yhteenvedon yhdistyksen sidosryhmäviestinnästä ja sen kehitystarpeista, minkä myötä yhdistyksen sidosryhmäviestintää voidaan kehittää ja tehostaa tulevia hankkeita ajatellen lisäten näin myös sidosryhmätyytyväisyyttä. Tapaamisessa sovimme myös, että toimeksiantaja toimittaa meille alustavaa tekstirunkoa julkaisun kokoamista ja suunnittelua varten.

Maaliskuun tapaamiseen olimme saaneet jo julkaisuun kuuluvan tekstisisällön pääpiirteittäin ja pystyimme aloittamaan julkaisun suunnittelun ja toteutuksen. Saimme myös toimeksiantajalta kuvat julkaisuun ja valitsimme niistä tekstiin sopivat kuvat. Käytimme maaliskuussa paljon aikaa kuvien muokkaamiseen ja niiden resoluution parantamiseen. Toimeksiantaja halusi myös sisällyttää loppuraportin julkaisuun Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen -hankkeen alussa tehdyn esitteen, joka sisälsi tietoa hankkeen tavoitteista ja niiden toteutuksesta. Maaliskuu koostui pääpiirteittäin julkaisun kansisivun sekä yleisten ulkoisten visuaalisten osien tekemisestä. Lähetimme toimeksiantajalle erilaisia versioita julkaisun kansisivusta ja päädyimme tekemään värihäivytykset kansisivun ylä- ja alaosaan. Veikkauksen logon keskitimme sivun alaosaan, jotta saimme kansisivusta selkeän ja tasapainoisen näköisen. Olimme tyytyväisiä myös vuosilukujen taustalle valitsemistamme syksyisistä lehdistä, koska ne sopivat toimeksiantajan kuvaamaan ruskateemaan ja värimaailmaan. Kansisivun toteutus näkyy liitteessä 4.

Huhtikuussa keskityimme pääasiassa julkaisun kokoamiseen. Tutkimukselliseen osuuteen kuuluvan viestintäkyselyn vastausaika loppui myös huhtikuun alussa, jotta pystyimme liittämään saamamme tiedot myös omaan tutkimukseemme, joka liitettiin julkaisun loppuun. Muokkasimme vielä tarvitsemiamme kuvia ja teimme niistä julkaisuun soveltuvia. Sovimme keskenämme päivittäisiä ja viikoittaisia tavoitteita, jotta julkaisu saataisiin viimeistään huhtikuun loppuun mennessä valmiiksi. Pidimme myös toimeksiantajamme kanssa tapaamisia, joissa kävimme läpi erilaisia visuaalisia valintoja ja valitsimme yhdessä niistä sopivimmat. Osaan julkaisuun sisällytettäviin teksteihin tarvittiin muokkausta ja täydennystä ja liitimme ne julkaisuun niiden valmistuttua. Viimeisenä julkaisuun lisäsimme oman sivumme ”Tekijöiden sanat”, johon kirjoitimme julkaisun tekoprosessista, ja yhteistyöstämme Satakunnan Vanhustuki ry:n kanssa. Kävimme myös aktiivisesti keskustelua toimeksiantajamme kanssa sähköpostin välityksellä, jotta pystyimme tekemään nopeasti tarvittavia muutoksia julkaisun liittyen. Annoimme toimeksiantajalle huhtikuun lopussa viimeistellyn version julkaisusta, jotta toimeksiantaja pystyi hahmottamaan sen, jotta tarvittaessa siihen pystyttiin vielä tekemään muutoksia, ennen kuin julkaisu vietiin painoon.

Teimme ennen painoon toimitusta viimeistelyä ja pieniä muutoksia toimeksiantajan pyynnöstä. Muutimme julkaisun painovalmiiseen muotoon ja toimitimme sen toimeksiantajallemme, joka toimitti sen eteenpäin painoon Toukokuun alussa. Julkaisun painovalmiiksi muuttamamme versio oli onnistunut, koska emme saaneet sen jälkeen yhteydenottoa tarvittavista muutoksista. Mietimme myös sitä, miten julkaisuun sisällytetty pdf-esite tulisi toimimaan painoprosessissa, mutta siitäkään emme saaneet yhteydenottoa, joten oletimme sen olleen sopiva.

Toukokuun loppupuolella toimeksiantajamme piti hankkeeseen liittyen loppuseminaarin, jossa myös painovalmis julkaisu esitettiin sidosryhmäläisille. Näimme itsekkin myös silloin ensimmäistä kertaa tekemämme julkaisun painettuna ja olimme hyvin tyytyväisiä lopputulokseen. Hankkeen aiempi pdf-esite näytti hyvältä julkaisussa ja muut visuaaliset valinnat näyttivät mielestämme onnistuneilta.

9.9 Työnjako ja yhteistyö

Jo opinnäytetyön alkuvaiheessa sovimme yhdessä, että työnjako tulee olemaan mahdollisimman tasapuolinen ja jokainen julkaisuun liittyvä vaihe tulee tehdä yhdessä. Koko julkaisun suunnittelu ja toteutus tapahtui näin ollen yhdessä mahdollistaen molempien osallistumisen ja vaikuttamisen julkaisun jokaiseen vaiheeseen.

Kun opinnäytetyömme aihe varmistui, aloitimme yhdessä julkaisun suunnittelun. Tässä julkaisun ideointivaiheessa suunnittelimme yhdessä yleistä ulkoasua ja visuaalista ilmettä etsien esimerkkejä vastaavista toteutuksista. Kokeilimme yhdessä erilaisia vaihtoehtoja ja päädyimme aina meitä kumpaakin miellyttävään lopputulokseen, jonka sitten hyväksyimme toimeksiantajalla.

Julkaisun varsinaisessa toteuttamisvaiheessa kävimme yhdessä läpi saamiemme kuvien ja tekstin sommittelu- ja aseteluvaihtoehdot ja tuotimme julkaisuun kaaviot. Saimme myös mahdollisuuden kirjoittaa julkaisuun tiivistelmän meidän julkaisuprojektimme taustoista, vaiheista ja sen etenemisestä.

Yhteistyömme on toiminut alusta asti saumattomasti ja olemme onnistuneet jakamaan tehtävät tasaisesti. Aiemmat onnistuneesti suoritettut yhteiset projektit kannustivat meitä aloittamaan yhteisen opinnäytetyön. Jaamme samankaltaisen työmoraalin ja voimme luottaa siihen, että molemmat kantavat tasapuolisesti vastuun opinnäytetyön onnistumisesta.

Olemme molemmat enemmän tekijätyyppisiä luonteita ja suunnittelu saattaa jäädä välillä vähemmälle. Olemme huomanneet, että tämän tyyppinen työskentely toimii usein, mutta tässä prosessissa välillä huoleellisempi suunnittelu olisi useassa tilanteessa helpottanut työskentelyämme. Olemme molemmat oppineet suunnittelun tärkeyttä tämän opinnäytetyön myötä.

10 TUTKIMUS LOPPURAPORTIN VISUAALISESTA ILMEESTÄ

Tutkimuksen tavoitteena oli arvioida Satakunnan Vanhustuki ry:n Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen -hankkeen loppujulkaisun visuaalista toteutusta. Kysely toteutettiin lokakuussa 2019. Kysely lähetettiin 17 sidosryhmän edustajalle, jotka olivat osana hankkeen toteuttamista. Vastausaikaa annettiin myös tällä kertaa kaksi viikkoa saadaksemme mahdollisimman monta vastausta. Kysely toteutettiin internet-lomakkeella. Kyselyyn vastaaminen tapahtui nimettömänä, mahdollisimman korkean vastausprosentin saamiseksi. Olemme käsitelleet kyselylomakkeeseen ja tutkimusmenetelmiin liittyvää teoriaa jo aiemmin tässä opinnäytetyössä, joten tämä tutkimusosuus sisältää pääsääntöisesti omaa pohdintaa aiheesta. Saimme idean toteuttaa arvioinnin raportin visuaalisesta toteutuksesta syksyllä 2019. Vastaanottajien yhteystiedot saimme toimeksiantajalta. Kyselylomake ja tuloskaaviot löytyvät LIITTEISTÄ 3 ja 4.

10.1 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksemme tavoitteena oli arvioida omaa onnistumistamme julkaisun visuaalisen ilmeen toteutuksessa. Arvioinnin on tarkoitus tukea opinnäytetyöprosessia ja antaa palautetta käyttämästämme ammatillisesta osaamisesta. Esitimme idean toimeksiantajalle, jonka kautta saimme julkaisun saaneiden henkilöiden yhteystiedot. Julkaisun toimeksiantaja ei liity tutkimukseemme muulla tavoin. Tutkimuksen tarkoituksena oli täydentää opinnäytetyötämme ja kehittää taitojamme julkaisun tuottamisessa.

10.2 Tutkimusväittämät ja -kysymykset

Kysely sisälsi väittämiä, arvostelun ja avoimen kysymyksen, joista kolmeen ensimmäiseen väittämään vastaaminen tapahtui numeraalisesti, joissa (1) Täysin eri mieltä ja (5) täysin samaa mieltä. Neljäs kysymys pyydettiin arvioimaan asteikolla 1-5. Viimeinen kysymys oli avoin kysymys liittyen julkaisun värimaailmasta saatuun mielikuvaan.

Tutkimuskysymykset

- Julkaisun kansisivu vastaa hankkeesta saatua mielikuvaa
- Julkaisu on mielestäni helppolukuinen ja selkeä
- Julkaisun sisältö ja visuaalinen ilme muodostavat mielenkiintoisen kokonaisuuden
- Millä arvosanalla arvioisit visuaalista toteutusta asteikolla 1-5?
- Millaisia mielikuvia julkaisun värimaailma herättää sinussa?

10.3 Tutkimusaineisto

Tiedonhankinnan menetelmänä käytimme tässäkin kyselyssä strukturoitua lomakehaastattelua internet-kyselyn muodossa. Kysely toteutettiin Google Forms-lomakkeella. Päädyimme käyttämään tätä hyväksi todettua menetelmää aiemman kokemuksen perusteella. Lähetimme liitteenä valmiin julkaisun pdf-muodossa, sekä linkin kyselylomakkeeseen sähköpostin välityksellä. Sisällytimme sähköpostiviestiin myös saatekirjeen.

Saatekirjeessä ilmoitetaan tutkimuksen toteuttaja, tavoite, käytötapa, vastaajien valintakriteerit ja aikataulu (Heikkilä 2014, 59). Saatekirje voi olla vastaajalle joko motivoiva tai epämotivoiva. Saatekirjeellä on suuri vaikutus koska se antaa ensivaikutelman koko kyselystä ja sen tekijöistä. Hyvin muotoiltu saatekirje herättää vastaajan kiinnostuksen ja vaikuttaa vastausten luotettavuuteen. (Vehkalahti 2014, 48.)

10.4 Tulokset ja niiden analysointi

Lähetimme kyselylomakkeen 17 henkilölle, joista yhdeltä saimme automaattisen poissaoloviestin, jolloin potentiaalisia vastaajia oli 16. Kysely on tehty samalla kaavalla kuin aiemmin tehty kysely. Vastaukset annetaan asteikolla 1-5, jossa 1 on

täysin erimieltä ja 5 täysin samaa mieltä. Vastauksia saimme lopulta 8, eli 50% vastasi kyselyyn. Vastaajamäärän ollessa pieni yksittäisen vastaajan mielipiteellä on suurempi painoarvo, mikä saattaa vääristää tuloksia. Suuri vaihtelevuus vastauksissa saattaa johtua kysymysten huonosta muotoilusta. Huono arviointi ei aina kerro huonosta toteutuksesta, vaan kysymykset saattavat olla kohdistettu väärälle kohderyhmälle. (Reinboth 2008, 107.)

Vastausmäärään vaikuttaa, että useat vastaanottajat toimivat samassa organisaatiossa, eli heiltä kaikilta ei tullut erikseen vastausta. Myös kyselyn ajankohta saattoi vaikuttaa vastauksien lukumäärään, koska hanke päättyi keväällä, eikä asia ole enää niin ajankohtainen. Vastausprosentti olisi mahdollisesti ollut korkeampi, jos kysely oltaisiin lähetetty toimeksiantajan sähköpostista. Kysymysten neutraalimpi muotoilu olisi saattanut lisätä vastausten vaihtelevuutta. Jälkikäteen ajateltuna kysymykset on saatettu esittää meitä liiallisesti puoltavana.

Tässä kyselyssä vastausten hajonta ei ollut kovin suuri. Vastaukset painoutuivat pääasiassa asteikolle 4-5. Kansisivusta saatava mielikuva on pääsääntöisesti koettu vastaavan hankkeen mielikuvaa. Julkaisusta on tehty vastaajien mielestä helppolukuinen ja selkeä. Visuaalinen ilme ja sisältö on koettu muodostavan mielenkiintoisen kokonaisuuden. Avoimen kysymyksen perusteella olisi kuitenkin toivottu enemmän kuvia toiminnasta ja asiakkaista. Vastaajat ovat kuvanneet julkaisun värimaailmaa luottamusta herättäväksi, levolliseksi, valoisaksi ja lämpimäksi. Sen on koettu sopivan hyvin yhdistyksen imagoon.

11 POHDINTA

Yhteistyö Satakunnan Vanhustuki Ry:n henkilökunnan kanssa on ollut sujuvaa. Saimme toteuttaa julkaisua hyvin vapaasti ja toimeksiantaja luotti meidän visuaaliseen näkemykseen. Kommunikaatio välillämme toimi ja toimeksiantaja oli myös motivoitunut suunnittelemaan julkaisua yhdessä kanssamme. Toteutuksen kannalta on olennaista, että kaikki osapuolet ovat sitoutuneita prosessiin.

Kuvien laadun vaihtelevuus vaikeutti hieman työskentelyämme, emmekä olleet täysin tyytyväisiä kuvien lopulliseen ulkomuotoon. Odotimme julkaisuun tulevan tekstin valmistumista pitkään, mikä vaikeutti julkaisun valmistamista. Siitä huolimatta aikataulussa pysyttiin nopean ja intensiivisen toteuttamisvaiheen ansiosta.

Saamamme palaute julkaisusta on ollut hyvin positiivista ja olemme itsekin tyytyväisiä lopputulokseen. Vapaus toteutuksessa antoi mahdollisuuden haastaa itseämme ja kehittää viestinnällistä osaamistamme. Uskomme, että julkaisun tuottaminen oli avuksi toimeksiantajalle ja saimme tuotua useamman vuoden projektin näkyville visuaalisena kokonaisuutena.

Koko julkaisu on suunniteltu ja toteutettu yhdessä, kummankin ollessa osana jokaista tekovaihetta. Yhteistyömme on toiminut alusta alkaen saumattomasti. Meistä kumpikin panosti prosessiin yhtä paljon. Järjestelmällisyys ja huolellisempi suunnittelu julkaisun toteuttamisesta olisi helpottanut työskentelyämme. Koemme, että suunnittelun merkitys on yksi tärkeimmistä asioista, jonka opimme tämän prosessin myötä.

Opinnäytetyöprosessi kokonaisuudessaan oli hyvin mielenkiintoinen ja opettavainen. Olimme koulun opintojen kautta saaneet teoreettista tietoa julkaisun tekemisestä ja painoprosessista. Julkaisun tuottamisprosessi antoi meille mahdollisuuden hyödyntää oppimaamme teoriaa käytännössä. Meillä oli vastuu toteuttaa koko julkaisu ja samalla saattaa päätökseen Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen -hanke.

11.1 Toimeksiantajan palaute

Julkaisun valmistumisen jälkeen saimme yhdistykseltä kirjallista palautetta julkaisusta ja sen toteutuksesta:

”SAMK:n tradenomiopiskelijat Annika Karjalainen ja Emilia Kaukinen toteuttivat hankkeemme loppujulkaisun opinnäytetyönään. Hankkeen toimijat kirjoittivat julkaisun artikkelit ja valokuvat löydettiin hankkeen ”arkistoista”. Opiskelijat suunnittelivat ja toteuttivat erinomaisesti julkaisun visuaalisen ulkoasun.

Olemme hyvin tyytyväisiä valmiiseen tuotokseen. Yhteistyö opiskelijoiden kanssa oli sujuvaa ja julkaisu valmistui nopeasti.”

Porissa 31.5.2019

Irma Roininen

Satakunnan Vanhustuki ry:n puheenjohtaja

Outi Penttinen

Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen -hankkeen vastaava projektityöntekijä”

LÄHTEET

A-digi www-sivut VL. Viitattu 15.12.2019. www.adigi.fi

Barker, R. & Angelopulo, G. 2005. Integrated organisational communication. Juta academic. Cape Town.

Bergman, M. (1998). Viestintä, tulkinta ja toiminta & Peircen semiotiikka viestinnän tutkimuksessa. *Media & Viestintä*, 21(4). Viitattu 24.10.2019
<https://doi.org/10.23983/mv.61400>

Bringhurst, R. 2015. The elements of typographic style. Kiina: Hartley & Marks.

Brusila, R. 2002. Typografia kulttuurisena kielenä. Typografia. Kieltä vai visuaalisuutta. Porvoo: WSOY.

Creswell, J. & Plano Clark, V. 2011. Designing and conducting mixed methods research. CA: SAGE Publications.

Drew, J. T. & Meyer, S. 2008. Color management: A comprehensive guide for graphic designers. Mies: RotoVison.

Graafinen www-sivut 2019. Viitattu 17.12.2019. <https://www.graafinen.com/>

Hatva, A. 1993. Kuvittaminen. Helsinki: Rakennustieto.

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen Tutkimus. Helsinki: Edita.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus (9. uud. p.). Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Ikävalko, E. 1995. Käytännön tiedottaminen. Inforviestintä Oy. Helsinki.

Ikävalko, E. 1996. Vaikuta viesteilläsi Tiedottajana yhdistyksessä. Jyväskylä: Gummerus

Jagodzinska, M. 1976. The role of illustrations in verbal learning. *Polish Psychological Bulletin*. 95-104.

Juholin, E. 1999. Sisäinen viestintä. Helsinki: Inforviestintä Oy.

Juholin, E. 2006. Communicare! Viestintä strategiasta käytäntöön. Helsinki: Inforviestintä.

Juholin, E. 2009. Communicare!: Viestintä strategiasta käytäntöön (5. uud. p.). [Helsinki]: Infor.

Juholin, E. 2013. Communicare! Kasva viestinnän ammattilaiseksi. Helsinki: Management Institute.

Jury, D. 2006. What is Typography? Mies: RotoVision.

Kabili, J. 2019 Change the image size. Viitattu 15.12.2019
<https://helpx.adobe.com/fi/photoshop/kb/advanced-cropping-resizing-resampling-photoshop.html> Adobe

Adobens www-sivut. 2019. Viitattu 15.12.2019.
<https://helpx.adobe.com/fi/photoshop/using/image-size-resolution.html>

Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Keränen, V., Lamberg, N. & Penttinen, J. 2003. Julkaisu ja kuvankäsittely (2. laitos, 1. p.). Jyväskylä: Docendo.

Korkeila, S. Lammela, M. Paananen, P. 2010. Suunnittele, toteuta ja julkaise – Adobe Creative Suite –työnkulku. Jyväskylä. Docendo.

Kortetjärvi-Nurmi, S & Murtola, K. 2015. Areena Yritysviestinnän käsikirja. Helsinki: Edita.

Kortetjärvi-Nurmi, S., Kuronen, M. & Ollikainen, M. 2002. Yrityksen viestintä (3. uud. p.). Helsinki: Edita.

Kortetjärvi-Nurmi, S., Kuronen, M-l. & Ollikainen, M. 2011. Yrityksen viestintä. Helsinki: Edita.

Koskinen, J. 2000. Visuaalinen viestintä - monialainen tulevaisuus. WSOY. Helsinki.

Koskinen, P. 2001. Hyvä painotuote. Helsinki: Inforviestintä.

Loiri, P. & Juholin, E. 1998. HUOM! Visuaalisen viestinnän käsikirja. Jyväskylä. Inforviestintä Oy.

Lupton, E. 2004. Thinking with type. New York: Princeton Architectural Press

Lyytikäinen, K. & Riikonen, H. 1995. Painotuotteen suunnittelu. Helsinki: Opetushallitus.

Mäntyneva, M., Heinonen, J. & Wrangle, K. 2008. Markkinointitutkimus. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit.

Niemi, T., Nietosvuori, L. & Virikko, H. 2006. Hyvinvointialan viestintä. Edita. Helsinki

Nieminen, T. 2004. Visuaalinen markkinointi. Porvoo: WSOY.

Noppiari, E. & Koistinen, P. 2005. Laatu vanhustyöhön. Helsinki: Tammi.

Nordenstreng, K. 1978. Tiedotusoppi: Johdatus yhteiskunnallisten viestintäprosessien tutkimukseen. Helsinki: Otava.

Noton, D., & Stark, L. (1971). Eye Movements and Visual Perception. *Scientific American*, 224(6), 34-43. <http://www.jstor.org/stable/24922750>

Oksanen, J. 'Matka kuvien ytimeen: Semiotiikka ja kuvallisen merkityksen rakentuminen. 22.3.2018. Viitattu 29.10.2019.
<https://blogi.viestintapalvelut.fi/visuaalinen-viestinta-semiotiikka-kuvallinen-merkitys>

Pesonen, E. 2007. Julkaisijan käsikirja. Jyväskylä: WSOY.

Pesonen, S & Tarvainen, J. 2003 Julkaisun tekeminen. Jyväskylä: Docendo.

Procomin www-sivut. 2019. Viitattu 14.10.2019.

Reinboth, C. 2008. Johda ja kehitä asiakaspalvelua. Helsinki: Tammi.

Rihlana, S. & Helenius, H. 1997. Värioppi (6. uus. p.). Helsinki: Rakennustieto.

Räsänen, H. Kvantitatiiviset tutkimusmenetelmät. 2019. Viitattu 20.11.2019
<https://docplayer.fi/4983633-Kvantitatiiviset-tutkimusmenetelmat-henrik-rasanen-tekniiikan-tohtori-kauppatieteiden-lisensiaatti.html>

Satakunnan Vanhustuki ry:n avustushakemus 2015. Viitattu 16.1.2019.

Satakunnan Vanhustuki ry:n toimintakertomus 2017. Viitattu 16.1.2019.

Satakunnan Vanhustuki ry:n www-sivut. 2018. Viitattu 16.1.2019.

Satakunnan Vanhustuki ry:n Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen -hankkeen väliraportti 2017. Viitattu 16.1.2019.

Saunders, M., Lewis, P. & Thornhill, A. Research Methods for Business Students. 2003. Harlow: Prentice Hall.

Semiotiikan verkostoyliopiston www-sivut. 2019. Viitattu 18.3.2019.
www.edu.oulu.fi/sss/svy/

Shuttermuse www-sivut vl. Viitattu 15.12.2019 www.shuttermuse.com.

Sipilä, L. 2008. Käytännön markkinointi. Nyt. Keuruu: Infor Oy.

Siukosaari, A. 2002. Yhteisöviestinnän opas. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Study.com www-sivut 2020. Viitattu 10.1.2020 <https://study.com/academy/lesson/how-to-read-use-a-color-wheel.html>

Suomen semiotiikan seuran www-sivut. 2019. Viitattu 1.10.2019.
<https://suomensemioitiikanseura.wordpress.com/>

Suvanto, T. Töyssy, S. Vartiainen, L. & Viitanen, P. 2004. 2004. Kuvan tekijä. Porvoo; Helsinki: WSOY.

Tufte, E. R. (1999). *Envisioning information* (7th pr.). Cheshire (CN): Graphics Press.

Vehkalahti, H. 2014. *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. Helsinki: Finn Lectura cop.

Vilka, H & Airaksinen, T. 2003. *Toiminnallinen opinnäytetyö*. Helsinki: Tammi

Vuokko, P. 2003. *Markkinointiviestintä: merkitys, vaikutus ja keinot*. 1. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Wiio, O. 1994. *Johdatus viestintään*. 6. uudistettu painos. Porvoo: Weilin+Göös.

Wiio, O. 2000. *Johdatus viestintään*. Helsinki: WSOY.

Åberg, L. (1996). *Viestintä - tuloksen tekijä*. Helsinki: Inforviestintä.

Olen saanut kattavasti informaatiota koko hankkeen ajan

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

Olisin halunnut saada enemmän informaatiota hankkeen aikana

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

Mielestäni hankkeen viestintä on ollut sisällöltään laadukasta

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

Satakunnan Vanhustuki ry:n viestintäkanavat tarvitsevat mielestäni päivitystä

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

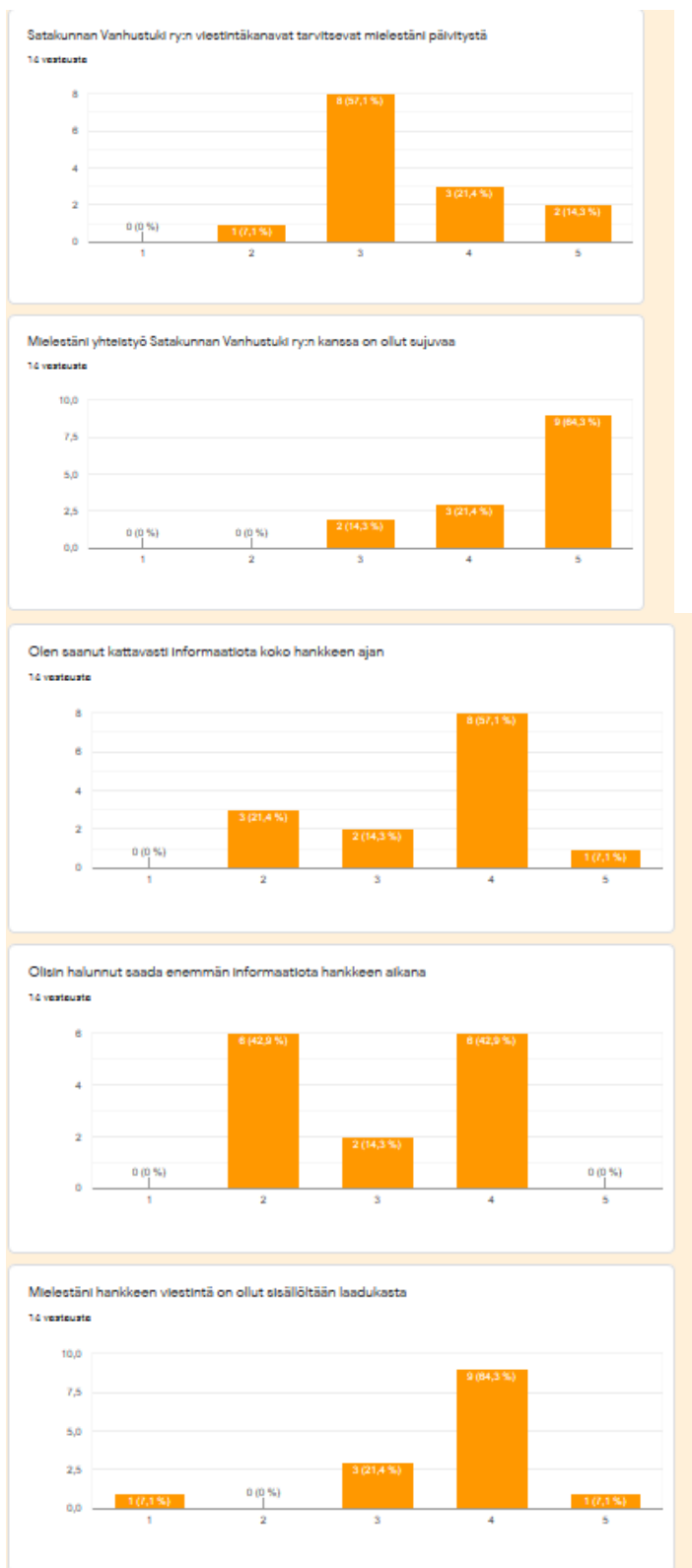
Mielestäni yhteistyö Satakunnan Vanhustuki ry:n kanssa on ollut sujuvaa

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

Tähän voit vapaasti kommentoida Satakunnan Vanhustuki ry:n viestintää

Pitkä vastausteksti

.....

Julkaisun arviointi

Arviointi on osa opinnäytetyön tutkimusta.

Julkaisun kansioivu vastaa hankkeesta saatua mielikuvaa.

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

Julkaisu on mielestäni helppolukuhin ja selkeä.

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

Julkaisun sisältö ja visuaalinen ilme muodostavat mielenkiintoisen kokonaisuuden.

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

Millä arvosanalla arvioisit visuaalista toteutusta asteikolla 1-6?

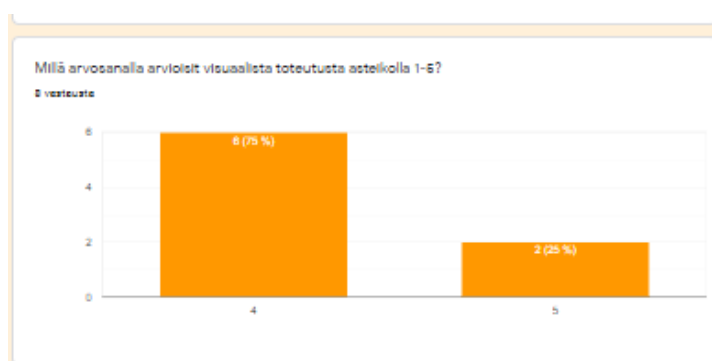
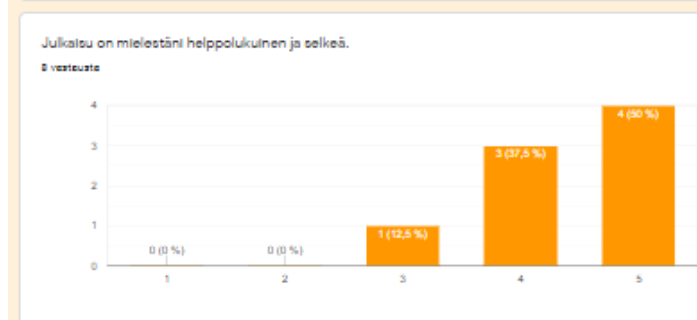
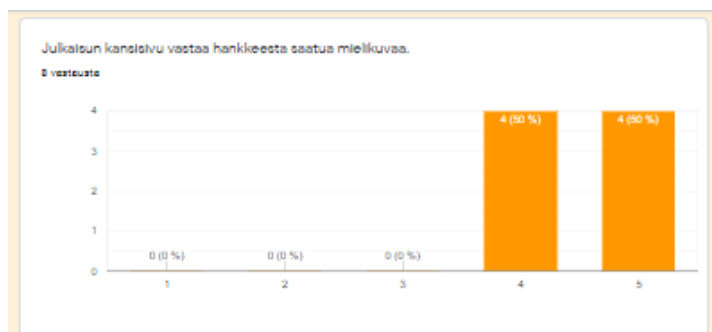
Lyhyt vastaukseksi

.....

Milaisia mielikuvia julkaisun värimaailma herättää sinussa?

Pitkä vastaukseksi

.....

Satakunnan Vanhustuki ry

Yksinäisyydestä aitoon kohtaamiseen

Toimittanut:
Annika Karjalainen & Emilia Kaukinen

Liite 6 1/2

SISÄLLYSLUETTELO	
1. HANKKEEN LÄHTÖKOHDAT	4
2. HANKKEEN TAVOITTEET	5
3. HANKKEEN TOTEUTTAMINEN	6
3.1 Hankkeen organisaatio	6
3.2 Hankkeen talous	6
4. VARSINAINEN TOIMINTA	7
4.1 Vastaanotto toiminta	7
4.2 Kotikäyntitö	7
4.3 Ryhmätoiminta	8
4.4 Laulu yhdistää	9
4.5 Vapaaehtoiset työtovereimme	10
4.6 Yhteistyö ja tiedotus	10
5. HANKETILASTO	11
6. HANKKEEN ARVIOINTI	12
6.1 Ulkoinen arviointi	12
6.2 Sisäinen arviointi	14
6.3 Arviointien yhteenveto	14
7. HANKKEEN TOIMINTAMALLI	15
8. POHDINTA	24
9. TEKIJÖIDEN SANAT	25
LÄHTEET	

Liite 6 2/2

1. HANKKEEN LÄHTÖKOHDAT		2. HANKKEEN TAVOITTEET	
<p>Irma Roininen Satakunnan Vanhustuki ry:n puheenjohtaja</p> <p>Satakunnan Vanhustuki ry on perustettu vuonna 2003 vanhusten psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi ja kaikinpuolisen arvokkaan vanhenemisen turvaamiseksi.</p> <p>Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys:</p> <ul style="list-style-type: none"> Toimii adantuntijana vanhuuteen ja vanhenemiseen liittyvissä asioissa. Auttaa ja neuvoo terveyden- ja sairaanhoitoon sekä jokapäiväiseen elämään liittyvissä asioissa. Toimii yhteistyössä julkisen ja yksityisen terveyden- ja sosiaalihuollon kanssa. Vaikuttaa tarvittaessa kunnalliseen ja valtakunnalliseen päätöksentekoon vanhusten hyvinvointiin liittyvissä asioissa aloittein, esityksin ja lausunnon. <p>Yhdistyksen jäsenmäärä on 290. Yhdistys järjestää ikäihmisille monenlaisia virkistys- ja liikuntaohjelmia, retkiä, teatterikäyntejä sekä ikääntymiseen liittyviä asiantuntijaluentoja. Yhdistyksellä on ollut myös hankkeita, joissa on ollut kokopäiväisiä työntekijöitä.</p>	<p>Vuosina 2005–2010 ylläpidettiin Porissa ikäihmisten neuvolaa, johon saatiin Raha-automaattiyhdistyksen rahoitus. Ikäihmisten neuvola ylläpidettiin Turvasa kotona- ja Kunnossa kotona- projektien kautta. Neuvolan päätyttyä yhdistys jatkoi neuvolatoimintaa vapaaehtoisvoimin terveyskeskuksin muodossa vuosina 2011–2014. Projektissa tuotamme mallin mukaan Porin kaupunki perusti heti hankkeemme loputtua ikäihmisten Viikkariin Väikaraan ja vähän myöhemmin matalan kynnyksen Senotti-neuvolan sekä terveyskeskuksia kaupungin lähipalvelupisteisiin.</p> <p>Ikäihmisten yksinäisyys on tänä päivänä vanhuustyön keskeinen haaste. Yhdistyksen ja ikäihmisten neuvolatoiminnassa näimme ikäihmisten yksinäisyyden ja maanmuksen yhtenä merkittävänä haasteena toimintakykyssä ja itsenäisessä kotona selviytymisessä. Myös monet tutkimukset ovat osoittaneet ikäihmisten yksinäisyyden hallitsemattomiksi hyvinvointiin, toimintakykyyn, osallistumiseen ja itsenäiseen elämään.</p> <p>Jo vuonna 2010 halme RAY:stä rahoitusta yksinäisyyden torjumisen projektilla ”Yksin kotona”, mutta emme sitä silloin saaneet. Keväällä 2015 Satakunnan Vanhustuki -yhdistys haki uudelleen Raha-automaattiyhdistyksen rahoitusta yksinäisyyden lievittämiseen hankkeella ”Yksinäisyydestä altoon kohtamiseen”. Saimme kolmen vuoden (2016–2018) rahoituksen, jolla yhdistys paljaksi kaikki terveyden ammattikoulutuksen omaavaa työntekijää. Ensimmäisen vuoden toiminnan jälkeen rahoittaja vaihtui STEAK:ksi.</p>	<p>Porin yhteistoiminta-alueella (Por, Ulvila, Merikarvia) oli v. 2015 yli 75 -vuotiaita yli 11000. Yksinäisyydestä ja osallistumisen puutteesta kärsivä heistä oli tilastotietojen mukaan arviolta n. 30 %, siis yli 75 -vuotiaista n. 3300 ikäihmistä. Projektin tavoitteena oli löytää kolmen vuoden aikana heistä vähintään 10 % (330). Arvion mukaan heistä oli naisia 80%. Yksinäisyydestä altoon kohtaamiseen -hankkeen toiminnan tavoitteeksi ja toimintamuodoksi asetimme:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. YKSINÄISTEN IKÄIHMIEN OMEN VOIMAVAROJEN VAHVISTAMINEN KOTONA ASUMISEN JA ELÄMÄNLAADUN TURVAAMISEKSI <ul style="list-style-type: none"> Ajanvarauksella ja ilman ajanvarausta toimiva projektityöntekijöiden vastaanotto. Projektityöntekijä tekee kotikäyntejä kokonaistilanteen hahmottamiseksi keskustelemalla ja kuuntelemalla vanhusta. Kotikäynnillä projektityöntekijä huomioi vanhuksen kokonaistilanteesta ja korottaa alkutilanteen sovitulla mittarilla. Yksinäiset vanhuksot löydetään oman toiminnan lisäksi yhteistyökumppanien avulla (esim. kotihoito, seurakunta, järjestöt). Hankkikohtaisen ikääntymissuunnitelman laatiminen sitä haluaville. Projektin kouluttama vapaaehtoinen tukihenkilö menee tarvittaessa kotiin keskustelemaan ja ulkoilemaan. Kaikkilla projektin osallistujilla on mahdollisuus osallistua yhdistyksen järjestämiin ryhmämuotoisiin toimintoihin. Projekti käynnistää tarpeellisia uusia ryhmiä. 2. YKSINÄISYYDEN JA SEN SYIDEN TORJUMINEN IKÄÄNTYMISEEN VARAUTUMALLA JA TULEVASUUTTA RAKENTAMALLA <ul style="list-style-type: none"> Yksilöiden ikääntymisen elämäntilanteen, elämäntilanteeseen ja omiin näkömyksiin tutustuminen sekä ratkaisujen etsiminen yksinäisyyteen ja elämäntilanteen ongelmiin. Yksilöiden suunnitelma kotona asumisen jatkamiseksi sekä tarvittavan avun ja tuen järjestäminen. Suunnitelman toteuttamisen seuranta, arviointi ja mahdollinen suunnitelman muuttaminen esim. elämäntilanteen muuttamisen takia. 3. IKÄÄNTYNEIDEN YHTYÖLLISYYDEN JA OSALLISUUDEN LISÄÄMINEN PORIN YHTEISTOIMINTA-ALUEELLA <ul style="list-style-type: none"> Asiakkeen osallistumisen projektin käynnistämisen pienryhmiin. Tiedotetaan erillisistä osallistumismahdollisuuksista. Kouluetaan vapaaehtoisia tukihenkilöitä. Projektityöntekijät ohjaavat ja koordinoivat vapaaehtoistoimintaa. Aloitetaan ja toteutetaan talokohtaisia ryhmätoimintoja. Toiminnan edessä ryhmät toteutavat itse ohjautuvina tai vapaaehtoisten ohjainna. Yksinäisten ja toimintakyvyttömien heikentyneiden osallistuminen mahdollistetaan vapaaehtoisten avustajien avulla. 	

Liite 7 1/2

3. HANKKEEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Hankkeen organisaatio

Hankkeeseen valittiin vastaavaksi projektityöntekijäksi Outi Penttinen (sairaanhoitaja YAMK -diakonissa), joka oli jo aikaisemmin työskennellyt ikäihmisten neuvolassa sekä projektityöntekijäksi Johanna Hemmi (sairaanhoitaja -diakonissa). Hankkeen toimintaan osallistui myös sita johtivat yhdistyksen puheenjohtaja Irma Roiminen ja toiminnanjohtaja Ritva Kangasalo. Toiminnassa on ollut mukana myös vapaaehtoisia tukijaväkiä, jotka koulutettiin toimimaan tässä hankkeessa. Hankkeen toiminta alkoi 14.3.2016.

Satakunnan Vanhustuki ry:n toimisto sijaitsi hankkeen alkuessa Satakunnan Yhteisökeskuksen tiloissa osoitteessa Isolinenkatu 16. Vuonna 2018 siirryimme osoitteeseen Otavankatu 5 A, Yhteisöotalo Otavan.

3.2 Hankkeen talous

Rahe-automaattiyhdistys myönsi hankkeelle kolmen vuoden (2016-2018) rahoituksen, ensimmäiselle vuodelle 117 000 euroa ja kahdelle seuraavalle vuodelle kummallekin 115 000 euroa. Yhdistyksen puheenjohtaja vastasi hankkeen taloudesta. Tarkka taloudenpito mahdollisti hanketyön jatkamisen vuoden 2019 toulukuuhun asti.

4. VARSINAINEN TOIMINTA

Outi Penttinen

Vastaava hanketyöntekijä

4.1 Vastaanottotoiminta

Hanketoiminnan alussa yhdistyksen toimisto oli tapaamisla varten avoinna 1-2 aamupäivänä viikossa. Melko nopeasti selvisi, etteivät yksinäiset vanhukset hakeudu vastaanotolle, vaan mieluummin odottivat kotikäyntiä luokseen. Toimiston ja vastaanoton aika vaikutteli maanantai -aamupäivän.

4.2 Kotikäynnit

Hankkeemme toiminnan tavoitteena on ollut löytää ja tukea kotona yksin asuvia ja yksinäisyydestä kärsiviä ikääntyneitä ihmisiä. Hyvään toteutuneen, jo ennen hanketyötä alkaneen tiedotuksen ansiosta saimme yhteydenottoja heti työn alettua maaliskuussa 2016. Kolmen vuoden ajan saimme tehdyt tiivistä työtä yksinäisten vanhusien hyväksi. Hankkeemme aikana olemme käyneet 174 eri kodissa. Hankkeen viimeisenä kokonaistalvena vuonna 2018 kävimme 94 eri ihmisen luona. Ryhmätoiminnassa olemme tavanneet avioiata 170 eri ihmistä.

Kotikäyntipyyntöjä yksinäisten vanhusien luo saimme yhteistyökumppaneilta: kotohoidosta, Perusturvan periaariselta poliinilialta, Senioriuevolasta ja lähipiiristä, Vapaaehtoisitoiminnan keskus Lisasta, Keskusaalan päästyöpolitiinilialta, vanhuspsykiatrian ja aikuopsykiatrian poliinilialta sekä päihdepalveluilta. Myös omaiset, tuttavat, naapurit tai vanhus itse ottivat yhteyttä työntekijöihin. Kaikkien yhteydenottoihin vastattiin ja tehtiin kotikäynti asiakkaan luo joidenkin luona käytiin vain kerran, joidenkin kohdalla omyy pitkäkestoinen asiakkuus. Useat asiakkaat olivat toiminnassa mukana koko hankajan. Joidenkin kohdalla asiakkuus päättyi mm. lailtasuamiseen siirtymiseen tai kuolemaan.

Kotikäynnillä keskusteltiin elämään, ikääntymiseen ja yksinäisyyteen liittyviä asioita. Muistettiin menneitä ja ylitettiin suomena ajatuksia myös tulevaan. Asiakkaan kuunteleminen ja kuuleminen on ollut kotikäynnillä keskeistä. Suunnittelemme työmme niin, että meillä oli kotikäynnillä tarpeiksi alkaa olla läsnä. Keskustelun kautta pyrimme kartoittamaan asiakkaan kokonaistilannetta ja ohjaamaan heitä tarvittaessa myös erilaisten palveluiden piiriin.

Käytössämme oli asiakastyökalu ja kuka joidenkin kohdalla verkostokarta tai ikääntymissuunnitelma. Joidenkin asiakkaiden kanssa myös ulkoitiin ja ylitettiin keruuta heitä osallistamaan erilaisiin kerhotoimintoihin. Huomattiin puhelin oli aamusten puheluiden kautta tukitoita joillekin kotikäynnillä.

Olemme auttaneet asiakkaitamme palveluiden ja erilaisten tukiin hankkimisessa, ohjanneet muisti- ym. terveys tukimusiin ja seuranneet asiakkaiden voittoa ja jaksamista. Tavoitteenamme oli tuoda kokonaistalvaisen kohtauksen kautta vanhusien elämään turvallisuutta ja iloa. Saadiin palautteen mukaan meidän kohdalla näin tapahtui: ”Paljon olen saanut teiltä tukea, olen niin yksin silloin”, ”Voi puhua asioista, mitä muille ei voi”, ”Autatut hankkeesta ja monella tavalla, pitäisi saada jatkaa”, ”Olen hyvin tyytyväinen. En ole enää yksinäinen, olin silloin hyvin masentunut.”

Liite 7 2/2

Liisa Ahonen, I&O -muutosasentti kirjoitti 23.7.2018 nettikolumnissaan: ”Entäpä jos emme tietäisi etukäteen, vaan kysyisimme: Mitä sinä toivot ja tarvitset? Ihminen on dialoginen olemo synnytyksensä ja tarvitsee vuorovalitusta kehittyksensä hyödyntäväksi alukseksi. Ihminen tarve alikon kohtauksessa ja dialogiin aliiy koko elämän. Vain silloin hän voi hyvin. Vaikka sanat loppuvat, tarve tulla kohdatuksi ei loppu. Palveluita arvioidessa nousee yleensä tärkeimmäksi asiaksi asiakkaan kunnioittava kohtauminen ja kuulluksi tuleminen. – Vanhuksien ikäännyneet-asiakkait ei ole yhtenäinen ryhmä, vaan jokainen on ainutlaatuinen yksilö ja oman elämänsä paras asiantuntija. Vanha ihminen on täynnä tarinoita ja kokemuksia oleva elämän aarreaita, jonka ärellä hoitaja saa olla. Ihmisen sielu ei muuta perusmuutusta.”

Edelläläinintokolumnin sisälöönottajakoettuayöissämmä. Olemmekotikäynnilläkohtaneetpajon erilaisia vanhuksia.Olemmekuuleetmoniaeläin tarinoita. Ikäännythyhminen kantaaamaranaelettöy elämää.Yksinäisyydessämielinen nousevateläin alakohtauksat. Monikotikäynnimusiiniläsiämyöshahdistustajaryhyytyä. On tärkeää saada kertoa halutuista asioita tuottavalle kuuntelijalle ja tulla kohdatuksi omallaiteenään.

4.3 Ryhmätoiminta

Yksinäisyydestä alton kohtauksen -hankkeen ryhmät ovat toimineet ikäännyneiden kohtaukspalkkoina. Ryhmätoiminnassa on voitu tutustua toisiin ihmisiin ja saada virkistystä arkipäivään. Hankkeen aikana on toteutettu keskustelu- ja musiikuryhmä, ikäännyttymusiiniryhmä, lauluryhmä, tuolijumpparyhmä, voimavararyhmä, Senioriyhdistyksen ja leskien ryhmä. Ryhmätoiminta on yksinäisyyttä ennaltaehkäisevää ja vähentävä toimintaa.

Asiakkerhoja on ollut kolme. Asiakkerhot kokoaat yhteen tietyn asuinalueen tai kerrostalon ikäännyttä asukkaita. Karjarannan asiakkerho on kokoonnut Palvelutalo jököheimesä sijaitsevassa kahvilassa ja yhdessäryhmä Perusturvan B&P:n lähipalvelukeskuksessa. Vanhalakolviostila perustettiin kerrostalon alakerran kokoonnuittamiseen asukaiden kerho. Kehokokoonnuittamisessa on keskusteltu, laulettu, jumppatu ja perehdytty ikäännytyksen terveyteen ja hyvinvointiin liittyviin aiheisiin. Perusturvan työntekijöitä, yhdistysten toimijoita ja hyvinvointialan yritysjiä on ollut luennollisjavieraina ryhmissä.

Ryhmän osallistujilta saatu palaute on ollut myönteistä: yhteydenottoy ja osallisuus on lisääntynyt. Mitä tärkeintä, uusia ystävyysuhuteitakin on ryhmäisten kesken syntynyt. Ryhmien osallistuneet ovat todenneet: ”Mieltäs vaihtelu tulla saman ikäisten joukkoon”, ”Olen saanut uusia ystäviä”, ”Mieliala nousuut”, ”Olen saanut paljon tietoa. On ollut hauskaa”, ”Yksinäiselle on antanut iloa, vireyttä, vähentänyt masentumista”.

Yksin asuminen ikäännytyksellä ikäännytyksen myötä. Fyysisten ja henkisten tekijöiden aiheuttama toimintakyvyn heikentyminen saa vanhusien jättämään entistä enemmän yksin kotiin. Sosiaalisten suhteiden vähentyminen lisää yksinäisyyden kokemista sekä masennus- ja mielisairaustia.

Johanna Hemmi

Hanketyöntekijä

4.4 Laulu yhdistää

Laulaissa on mahdollisuus viettää aikaa yhdessä luontevasti sekä tasavertaisesti. Yhteisölaulehtilille olin ominaista iloiset tervehdykset, hymyt, puheensoina ja yhteinen nauru. Kokoonnuimme yhdessä laulamaan kerran viikossa tunnin verran ja yhteisölaulehtijä kertyi hankkeemme aikana yli 100.

Yhdessä laulamien lisää yhteenkuuluvuutta, vähentää yksinäisyyttä sekä parantaa mielialaa. Hyvä esimerkki laulujen yhdistämisestä merkityksestä ja me-hengen syntymisestä oli jokaisen yhteisölaulehtitamme aloituslauluksi jo aikaisemmin muotoutunut Tuku tuku lampalanti-laulu, johon yksi lauluryhmäläinen teki ajan täysin uuden säkeistön. Tämän laulun lauluryhmäläiset halusivat esittää myös hankkeen loppuseminaarissa.

Yhteisölaulehtisissä tutustumista ja osallisuuden kokemusta lisäsivät myös laulujen itsenäinen valitseminen sekä haluttu oman tarinan jakaminen laulujen syntymisen muistojen pohjalta. Laulamilla on erityisen tärkeä merkitys tunteiden ilmaisemisessa ja käsitteisyä. Vanhempien myötä tarve menneisyyden läpikäymiseen kasvaa ja laulut auttavat myös kokemusten ja muistojen käsitteisyä. Musiikki itesään jo herättää monienlaisia tunteita, kuten iloa, ornea, lohtua, kaivoa, ja suruaikin. Pääosin osallistajat kertovat haistuksia ja onnellisia muistoja, mutta silloin tällöin laulut veivät myös haikkeiden ja surullistenkin muistojen äärelle.

Yhteisölaulehtiksen lauluviikoihin valitut laulut olivat tälle ikäpolvelle en-tuudestaan tuttuja ja suoittuja hengellisiä sekä ei-hengellisiä lauluja. Musiikkiterapeutin tutkimusten mukaan erityisesti tutut ja muistoja herättävät laulut liikuttavat syvälieitettä ja vaikuttavat ihmisen kokonaistalvaiseen. Yhteisölaulehtikin osallistujille tehtiin kysely, jossa kartoitettiin osallistumistyytyä, tilaisuuden merkitystä itselle, uusien ihmisten syntymistä ja lisäksi oli mahdollisuus sanoa mitä vielä halusi. Laulehtiin osallistumisen oin hyvin aktiivista ja laulajamäärä kasvot koko ajan. Suurin osa vastaajista kertoi käyneensä laulamassa joka kerta tai melkein joka kerta.

Liite 8 1/2

TilaisuukSION MERKITYSTÄ OSALLISTUJAT KUVAIVAT SEURAAVASTI:

"Miehi on virkistynyt täällä.", "Tekee hyvää mielenherveydelle. On hauska laulaa.", "Yhdessä olo ja laulun iloa.", "Ääni avautuu, asun yksin, ei ole juttukaveria, tämä on paras tilaisuus siihen.", "Näkee ihmisiä, niitä ei näe kotona. Saa myös laulaa."

"Oon tykännyt laulaa. Aika kuluu kun johonkin lähtee.", "Tapaa hyviä ystäviä. Päivän tulee tapahtumia, tulee lähdettyä kotoon."

"Toi hyvä merkitys, sillä kotona ei välttämättä saa olla yksin.", "Virkistävää ja laulu jatkuu vielä kotiin mennessä...". "Henkilöitä ja muutoksia mukava tapahtuma, jäh yleensä hyvä 'korvamahto'.", "Tulee hyvää mieltä, joka kestä pitkään."

"Olen käyttänyt uusia ihmisiä töistä.", "On ollut mukava saada uusia ystäviä.", "Tuttuuta on tullut paljon.", "On tullut mukavia kaverit.", "Kyllä. Kadullakin tuntuu mukavalta, kun voi tervehtä ja puhella."

Näin ollen yhteislauluohjelmat tukevat hyvin hankkeemme tavoitteita vastaten yksinäisyyden lievittämisen ja myös ennaltaehkäisyä.

Viimeaikaiset tutkimukset ovat osoittaneet, että musiikin vaikutus ulottuu aivojen syvimpiin kerroksiin, immuuni- ja hormonijärjestelmän toimintaan sekä autonomiseen hermostoon. Suurin vaikutus on todettu tapahtuvan sosiaalisissa oloissa ja sitä kautta musiikki lisää ihmisten viihtyvyyttä luottamusta ja kanssakäymistä. Tämä tuli esille korostuneesti myös kyselyssä, sillä 23:sta vastaajasta 21 kertoi saaneensa uusi tuttavuuksia, kaverit tai ystäviä. Kaikki vastaajat olivat yksinmielisissä siitä, että nämä yhteislaulu-tilaisuudet eivät saisi loppua.

"Toivon, että nämä tilaisuudet jatkuvat. Todella tärkeitä vanhoille ihmisille.", "Ei tänne loppua, ainoa iloinen asia viikolla.", "Tämä on paras tapa ystävyyttä toisiin."

4.5 Vapaaehtoiset työtovereimme

Hyvin ankkurina työtovereinamme hankkeen aikana oli kaikkiaan 10 vapaaehtoisjärjestelmää. Kaikki heistä auttoi vanhusta digitaalisissa, eli he ohjasivat ja tukivat älylaitteiden käyttöä kotikäynnillä. Yksi vapaaehtoinen oli erilaisissa tapahtumissamme monienlaina apuna ja selittäjänä oli tuettavana hankkeemme kotikäynnistä. Jollain ehti olla useampia. Heidin teemana kotikäynnit oli tällä aikana mittava. Käyntikertojen tarkkoja lukumääriä emme heiltä vaatineet, jotta heidän työräsi vapaaehtoisuuteen ja omiin resursseihin perustavana, eikä siihen sisällyttämättä pakottava tarvetta.

Vapaaehtoisjärjestelmä tuki ja salivat pohjakoulutuksena Porin kaupungin, seurakunnan ja järjestöjen yhteistyön toteuttaminen Vapaaehtoisvoimain Informaation, jossa käydin läpi kaikki vapaaehtoisjärjestelmien perusteet. Lisäksi heille järjestettiin ohje hankkeessa tarvittavaa lisäkoulutusta vanhuudesta, yksinäisyydestä, muistiharjoituksista sekä vapaaehtoisuuden järjestämisestä. Yhteisiä kokouksia pidettiin säännöllisesti ja niissä vapaaehtoisilla oli mahdollisuus työohjaukselliseen keskusteluun. Kuulomuksia ja tuen tarvetta käsiteltiin heiltä myös puhelimitse. Vapaaehtoisilla oli myös mahdollisuus osallistua ilmaiseksi yhdistyksen järjestämiin retkiin ja juhlisiin.

4.6 Yhteistyö ja tiedotus

Yhdistyksen toiminnan tunnettuus ja yhteistyöverkosto oli hankkeen alkua jo valmiina varsin kiinnostuneita paikkakuntalaisia. Päivittäiset telefoni- ja sähköpostitiettyjä ja tapahtumista ovat saavuttaneet ikäihmisten hyvin. Hankkeen esteitä on jaettu runsaasti ikäihmille, omaisille, yhteistyökumppaneille ja päätäjille. Sähköpostitiedotus on myös saavuttanut monia toiminnastamme kiinnostuneita.

Hankkeesta tiedottaminen toimi alusta lähtien vilkkaasti. Aloitusseminaarissa 13.4.2016 alustettiin kiinnostuneita olipaikalla yli 100. Päivittäiset telefoni- ja sähköpostitiettyjä ja tapahtumista ovat saavuttaneet ikäihmisten hyvin. Hankkeen esteitä on jaettu runsaasti ikäihmille, omaisille, yhteistyökumppaneille ja päätäjille. Sähköpostitiedotus on myös saavuttanut monia toiminnastamme kiinnostuneita.

5. HANKKETILASTO

Hanketyöstä on koottu tilastotietoa kuukausittain. Kotikäyntiasiakkaiden määrää ja heidän ikäjakaumaansa on seurattu. Kotikäyntien ja ryhmäkokouksien lukumäärä on tilastoitu. Seuraavaan tilastoon on koottu yhteenlaajennettuja lukuja hankkeen koko toiminta-ajalta, maaliskuusta 2016 toukokuuhun 2019.

KOTKÄYNNIT	2291 (+ tukiyötyöskäynnit, 300)
eri asiakkaita	174
eri asiakkaita/ik	40
miehiä/naisia/ik	miehiä 20% / naisia 80%
kotikäyntiasiakkaiden iät	15% alle 75-v.
	85% yli 75-v. joista 40% yli 85-v.
SÄÄNNÖLLISET RYHMÄT	6 (Yhdessä-ryhmä, Korjaranran asukaskerho, Vanhakuiviston talokerho, Yhteislaulu-ryhmä, Avoin keskustelu-työpaja, Leskien ryhmä)
MÄÄRÄBAIKAISET RYHMÄT	12 (mm. muistelu-, laulu-ikäkäsnuorisryhmiä, tuojäumpu-, voimava-, Seniorsportti- ja Meri-karvan ryhmät)
	Ryhmistä noin 170 eri osallistujaa
ASIAKAS- JA YHTEISTYÖPUHELUT	3572 (+ sähköpostiviestit)
KÄYNNIT VASTAANOTOLLA	412
TUKIYÖTYÖSKÄYNNIT	10 (kotikäyntiä n. 300)

Liite 8 2/2

6. HANKKEEN ARVIOINTI

Ritva Kangassalo
Satakunnan Vanhustuli ry:n toiminnanjohtaja

Tavoitteiden saavuttamisen arvioinniksi laadittiin arviointisuunnitelma, johon sisältyi asiakas-, toteuttaja-, hallinto- ja yhteistyöarvioinnit. Suunnitelmassa kuvattiin arvioinnissa käytettävät menetelmät, mittarit, analysointit ja raportointi. Toteutuksessa sovellettiin ARTSI-arviointijärjestelmää. Kotikäyntiasiakkaiden tilannetta mitattiin alku-, seuranta- ja loppumittauksina TH:n TOIMIA-suivoston toimintakykymittaria soveltaen. Lisäksi hankkeen aikana arvioitiin mm. toimintahasteita ja puutteita kyselylomakkeilla. Hankkeen toimintatilat tilastoitiin koko sen toiminnan ajan kotikäyntien lukumäärän, ryhmätoimintojen ja muun toiminnan osalta. Lisäksi kaikki projektin toimijat pitivät tuntikirjanpöytäkirjoja.

6.1 Ulkoinen arviointi

Kotikäyntien arviointi

Ensimmäinen arviointiaikeistaja kerättiin kesällä 2016 avoimena haastatteluna (N=10). Sen mukaan yksinäisyys koettiin pahan olona, turvattomuutena ja merkityttömyytenä. Tuntui, että puolison kuolema, elämäntilanteen muuttaminen uuteen asuinolosuhteisiin ja toimintakykyhäviöt olivat keskeisiä ongelmia, joita hankkeen avulla voitiin lievittää osallistujien mahdollisuuksien tarjonnalla, kotikäynnillä, omaehtoisilla toimilla ja yhteistyöllä. (Kangassalo & Teeri, 2017)

Yhteistyökäytettyjen asiakasryhmien alussa haastattelu kysely, jossa kartoitettiin asiakkaan elämäntilannetta ja toimintakykyä. Vuoden 2017 tammikuussa siihen asti tehdyistä arvioinnista (N=40) ja seurantaarvioinnista (N=18) tehtiin oppimiskäytettyjen (Pikkariinen, 2017). Tulosten mukaan kotikäyntiasiakkaat olivat kokeetut aluksi, toivotonmuutta ja mielenkiinnon puutetta. Kotikäyntien koettiin vaikuttaneen positiivisesti psyykkiseen ja fyysiseen terveyteen. Myöhemmin uusia kotikäyntiasiakkaita haastatettiin samalla kyselylomakkeella ja myös seurantaarvioinnilla. Vuoden 2017 yksittäisessä videon kotikäyntiasiakkaiden haastattelusta kotikäyntien merkityksestä. Tulosten mukaan kotikäynnin koettiin merkitykselliseksi ja työntekijän persoonallisuuden merkitys korostui.

Myös kotikäyntiasiakkaiden omaisille kerättiin. Syyskuussa 2017 asiakkaiden kotiin lähetettiin kyselylomake (30 henkilöä), joka pyydettiin täyttämään ja jättämään suljetussa kirjeessä seuraavalla kotikäynnillä otettavaksi. Omaisista 11 vastasi kyselyyn. Asiakkaita olivat kertonut omaisilleen olivansa tyytyväisiä työntekijöihin ja keskusteluihin. Myös hankkeen järjestämät yhteiset tapahtumat oli koettu hyviksi. Omaisten näkemysten mukaan kotikäynnin olivat selvimt viikittäneet vanhuksia, turvallisuuden tunne ja kotona pärjääminen olivat myös parantaneet.

Vuoden 2018 lokakuussa toteutettiin opiskelijajärjestö haastattelututkimus 14 kotikäyntiasiakkaille. Tulosten mukaan henkisen hyvinvoinnin koettiin parantuneen, haastattelija oli kannustettu osallistumaan ja fyysiseen hyvinvointiin oli saatu kannustusta. Kotikäyntiä odotettiin ja niihin oli hyvin tyytyväisiä. Työntekijät tulivat sovittuihin ja kotikäynnin oli varattu riittävästi aikaa. Haastattelut olivat olivansa oivana asuinolosuhteensa muuttamisen, heille oli järjestetty vapaaehtoisuustyöntekijä, autettu hakemisessa kunnantalon kassaa lääkärin. Näiden koettiin tukevan kotona selviytymistä ja hyvinvointia. Haastattelut kotikäyntiasiakkaita sanoivat kotikäyntien lievittäneen yksinäisyyttä. Osa oli aktivtunut osallistumaan ryhmätoimintojen toimintoihin tai ulkomailla.

Ryhmämuotoisen toiminnan arviointi

Yksinäisyys-hankkeen toteuttamien ryhmien osallistujilla kerättiin ensimmäisen puoletista vuoden aikana palautea 75 henkilöä yhdestätoista toteutetusta ryhmästä. Loppuosaan 2018 palautetta kyselylomakkeella saatiin kahdeksalta (8) ryhmältä, yhteensä 65 osallistujalta. Nämä 140 ryhmäpalautetta analysoitiin tilastollisesti ja avoimet kysymykset sisällön eriteltyinä.

Kaikki ryhmämuotoiset toiminnat saivat osallistujilta erittäin hyvää palautetta. Osa ryhmätoimintoihin oli kaikille avoimia harvastaan kokouksia ryhmästä, osa taas ennalta sovitun kokouksen yhteydessä. Kokouksia suositettiin kaikilla palautteissa kerättiin ryhmien toimittua pidemmän aikaa, joten ehtivät mielitettävät perustuvat useampaan osallistumiseen. Ryhmien nähtiin tarjoavan sosiaalista osallistumista, tuovan arkeen mieleistä toimintaa ja tuottavan mie lityä. Lisäksi ryhmistä saatiin tietoa ja tutustuttuiin muihin ikäihmiin. Yksimielisesti todettiin, että ryhmätoiminta oli täyttynyt osallistujien toiveet ja suurimmalla osalla lähtynyt hyvinvointia.

Ryhmämuotoiset toiminnat ovat osoittaneet selvimt vähintäänkin ennalta ehkäiseviksi yksinäisyyden torjumisessa. Vastauksen perusteella voidaan myös päätellä, että osallistujissa on mukana ikäihmiä, joiden elämässä yksinäisyys on läsnä aika ajoin ja mieleinen ja mielenkiintoinen ryhmätapaaminen tuo päivään sisältöä ja auttaa tapamaan muita – ja ehkä tutustumaankin?

Liite 9 1/2

6.2 Sisäinen arviointi

Hankkeessa toteutettiin sisäisiä arviointia suunnitellusti. Jokaisessa hallituksen kokouksessa kuultiin hankkeen toteutumista ja suunnitelmia, keskusteltiin niistä, annettiin suosituksia ja toiminta-ohjeita. Hallitukselle lähetettiin hankkeen toteutusryhmän itsearviointipalaverien sekä ohjausryhmän muistiot. Lisäksi hallitusta kerättiin kaksi kertaa arviointia kyselylomakkeella (2016, 2018). Kyselyssä arvioitiin hallituksen omaa toimintaa suhteessa hankkeeseen. Hallituksen itsearviointi-lomakkeissa löydettiin kohderyhmän mukaan saamisesta toimitaan, hallituksen asiantuntemuksen hyödyntämisestä hankkeen toiminnassa ja hallituksen ja henkilöstön yhteistyön toimivuudesta. Lisäksi toiminnan vaikuttavuus arvioitiin hyväksi.

Hankkeen ohjausryhmä, joka koostui yhteistyötahojen edustajista (perustana, erikoisraahoitus, PrizTech, SAMK, seurakunta) avioi kokouksiinsa hankkeen etenemistä ja tavoiteltujen saavut- tamista. Ohjausryhmän kanssa käytiin monipuolisia keskusteluja ja saatiin ehdotuksia ja tukea hankkeen toteuttamiseen. Myös ohjausryhmä vastasi kaksi kertaa kyselylomakkeella tehtyyn arviointiin (2017, 2018), arvioiden myös omaa toimintaansa ohjausryhmän jäsenenä. Ohjausryhmän itsearvioinnissa yhteistyön nähtin kasvaneen hankkeen aikana. Jäsenet olivat kriittisiä omaan osallistumiseensa mutta kokivat iloa mukana olostaan hankkeen ohjausryhmässä.

Hankkeen toteutusryhmä (hankkeen työntekijät, hallituksen puheenjohtaja ja toiminnanjohtaja) kokoontuivat keskimäärin kerran kuukaudessa itsearviointipalaveriin. He arvioivat hankkeen toteututtua toimintaa, sen onnistumista ja haasteita, suunnittelivat toiminnan toteuttamista ja keskustelivat hankkeesta esille tulleista asioista. Toteutusryhmän itsearviointien mukaan hankkeessa onnistuttiin selkeiden löyymisessä, yhteistyössä ja tiedottamisessa. Hankesuunnitelmassa oli arvioitu toimitissa tapahtuvat keskustelut ja toimito- akaisiet tapaamiset merkittävimmiksi toimintamuodoiksi kuin niiden tarve käytännössä oli. Kehittämistavoit- teita olivat asiakkaiden arviointien ja tukihenkilöiden löyminen sen tueksi.

6.3 Arviointien yhteenveto

Yhteistyöstä albon kohtaan - hankkeen toteutumista seurattiin arviointisuunnitelman mukaisilla kyselyillä, haastattelulla ja itsearvioinnilla. Tietoa saatiin hankkeen hallinnon edustajilta, yhteistyötahoilta ja osallisuilta. Arvioinnit hyödyn- nettiin koko hankkeen ajan toiminnan suunnittelus- sa ja toteutuksessa.

Sisäisestä arvioinnista hankkeen hallinnon edusta- jat, ohjausryhmä ja toimijat saivat tietoa toiminnan toteuttamisen tueksi. Hankkeeni koko ajan han- kesuunnitelman mukaisesti. Arvioinneista saatiin palautetta ja toimintaa kehitettiin ja suunnattiin ar- viointipalautteita hyödyntäen.

Hankkeen toimintamuodoista tärkeimmiksi nou- sivat kotikäynnityö ja ryhmämuotoiset toiminnot: kotikäynnityö tehtiin päivittäin, osa asiakkaita oli koko hankkeen aikana, osa lyhykestoisempia asiakasohjeita. Kerättyjen arviointitietojen perus- teella kotikäynnityö otittiin erittäin hyödylliseksi ja niiden avulla oli koettu virkistymistä, saatu tukea ja elämästä sisältöä. Ryhmämuotoiset toiminnot ovat yksinäisyyden ennalta ehkäisyä ja niiden tarve oli erittäin selvää. Ryhmät toivat arkeen sisältöä, niissä tavattiin muita ikäihmisiä, voitiin keskustella ja saa- tin uutta tietoa. Ryhmät perustettiin ja toteutettiin esiin nouseen tarpeen mukaan. Ryhmien jatkumis- ta toivottiin sataprosenttisesti.

7. HANKKEEN TOIMINTAMALLI

HANKKEEN TAVOITTEET

- 01** Yksinäisten ikäihmisten voimavarojen vahvistaminen
- 02** Yksinäisyyden torjuminen ikääntymisen varautumalla
- 03** Ikääntyneiden yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen

I talomme tuoda ikääntyneiden elämään turvallisuutta ja iloa.

Helmikuuta 2016 - 2019

Liite 9 2/2

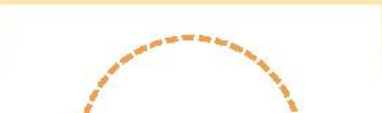
TAVOITELLUT TULOKSET

- 1. Ikääntyneiden ihmisten näkökulmasta:** Yhteistyön ihmisen arvostus ja osallisuus lisääntynyt, ulottuvuutta parunut.
- 2. Palvelujärjestelmän ja yhteistyön näkökulmasta:** Hankkeen näminen osana osaksi vanhusten palvelujärjestelmää. Formo okeuksia toiminta tukeen muun muassa kotihoidon työksi.
- 3. Taloudellisesta näkökulmasta:** Sosiaalisen taloudellisen näkökulmalla ja yhteiskunnalla palveluiden ja kotihoidon tarpeiden saattaminen myönteiseksi.
- 4. Maakunnallinen merkitys:** Hankkeen näminen siinä vanhusten palveluiden elämänsämuut- teiden mukana. Suhteiden vuorimistaluvuudessa ikä ikätyöyden merkitys ja kumpuaminen julkiseen palveluun keskeisiksi.

Vuonna 2017 käsiteltymien määrät oli noin 700 ja ryhmät kokoontuivat 140 kertaa.

01 Yksinäisen ikäihmisen löytäminen

Yhteistyö haake voimien ottojen kehittämisen läpi, erikois, teknologiat, ja yhteistyötoiminta.

- "Kokouksien roolissa on ollut tärkeää, hankkeesta on ollut - ja alustusta on ollut."
- "Tapausten esittämistä on ollut tärkeää, jotta on ollut yhteistyötoiminta."
- "Olen ollut mukana ja ollut mukana. Kyseessä - tiedotus, mikä on ollut tärkeää ja parantanut."
- "Lähi- ja kaukainen, mikä on ollut tärkeää ja parantanut."
- "Kokouksien ja muut toimintamallit ovat olleet tärkeitä."

Liite 10 1/2

02 Yhteydenotto ja kotikäynti Luottamuksen luominen

Yhteistyö onnistuu silloin, kun kaikki osapuolet ovat mukana ja osallistuu yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan.

- "Olla läsnä yhteistyön eri vaiheissa, vaikka onkin työmäärä lisääntynyt, ja olla mukana yhteisen tavoitteen luomisessa."
- "Olla läsnä yhteistyön eri vaiheissa ja osallistua yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."
- "Olla läsnä yhteistyön eri vaiheissa ja osallistua yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."
- "Olla läsnä yhteistyön eri vaiheissa ja osallistua yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."
- "Olla läsnä yhteistyön eri vaiheissa ja osallistua yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."

18

03 Kotikäynnit: Eriajankäytön kartoittaminen ja arvon tarpeen selvittäminen

Kotikäynnit ja luottamuksen luominen onnistuu silloin, kun kaikki osapuolet ovat mukana ja osallistuu yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan.

- "Olla läsnä yhteistyön eri vaiheissa ja osallistua yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."
- "Olla läsnä yhteistyön eri vaiheissa ja osallistua yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."
- "Olla läsnä yhteistyön eri vaiheissa ja osallistua yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."
- "Olla läsnä yhteistyön eri vaiheissa ja osallistua yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."
- "Olla läsnä yhteistyön eri vaiheissa ja osallistua yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."

19

Liite 10 2/2

04 Kotikäynnit: Kaikustelut, palveluhenkinen ja yhteistyön ohjaaminen

Kotikäynnit onnistuvat silloin, kun kaikki osapuolet ovat mukana ja osallistuu yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan.

- "Projektityöryhmä käyttää yhteistyön eri vaiheissa ja osallistuu yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."
- "Projektityöryhmä käyttää yhteistyön eri vaiheissa ja osallistuu yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."
- "Projektityöryhmä käyttää yhteistyön eri vaiheissa ja osallistuu yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."
- "Projektityöryhmä käyttää yhteistyön eri vaiheissa ja osallistuu yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."

20

05 Kotikäynnit: Työntekijä tai tukiyksistön jatkaa seuranta

Kotikäynnit onnistuvat silloin, kun kaikki osapuolet ovat mukana ja osallistuu yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan.

- "Projektin etenemistä seurataan yhteistyön eri vaiheissa ja osallistuu yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."
- "Projektin etenemistä seurataan yhteistyön eri vaiheissa ja osallistuu yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."
- "Projektin etenemistä seurataan yhteistyön eri vaiheissa ja osallistuu yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."
- "Projektin etenemistä seurataan yhteistyön eri vaiheissa ja osallistuu yhteiseen tavoitteeseen ja toimintaan."

21

Liite 11 1/2

06 Tulevaisuus: Asiakkaan voimavarat vahvistuneet, yksinäisyys lievittyneet, osallisuus lisääntynyt

Kokonaishäiriöiden hyödyntäminen ja ohjailu on parantunut. Luova tekeminen ja yhteistyö on lisääntynyt. Arvoa kokonaisuuden osavastuu.

- "Olen saanut muutakin uusia saman ikäisiä ihmisiä kuulla mieleni, ja se on ollut, että olen saanut uusia ystäviä, mutta osavastuun kautta.".
- "Ainakin minun pitäisi olla enemmän mukana, ja osallisuuden lisääminen on ollut tärkeää.".
- "Ei ole ollut yksinäisyyttä, vaan olen ollut mukana, mutta osallisuuden lisääminen on ollut tärkeää.".
- "Olen saanut lisää uusia ystäviä, ja olen ollut mukana osavastuun kautta.".

Satakunnan Vanhustuki ry

SAARAN TARINA

Olen nimeni mukaisesti asunut Porissa ja olen mukana työväenliikkeen kassan sihteerinä saakka. Minulla oli hyviä ystäviä avoliiton ja sen hyvien leppien. Puhuttiin koulun ja joutokodin muiden muunkin tavalla. Olin mukana muutamaan vuoteen sitten. Sen jälkeen elämäni alkoi muuttua. Olin mukana muutamaan vuoteen sitten. Sen jälkeen elämäni alkoi muuttua. Olin mukana muutamaan vuoteen sitten. Sen jälkeen elämäni alkoi muuttua.

Minun elämäni on tänään paljon uudempi ja onnellisempi. Olen mukana muutamaan vuoteen sitten. Sen jälkeen elämäni alkoi muuttua. Olin mukana muutamaan vuoteen sitten. Sen jälkeen elämäni alkoi muuttua.

Liite 11 2/2

8. POHDINTA

Yksinäisyydestä aloitti kohtamisen -hanketta toteutettiin Porissa ja sen yhteistoiminta-alueella vuoden 2016 maalisesta toukokuuhun 2019. Hankkeen päätavoitteena oli yksinäisyydestä kärsivien ihmisten löytäminen, heidän voimavarojensa vahvistaminen sekä kotona asumisen ja elämäntilanteen turvaaminen. Toteutettua toimintaa arvioitaessa voidaan todeta, että hankkeelle asetetut tavoitteet saavutettiin kiittävästi.

Hankkeen tavoitteeksi oli asetettu n. 300 yksinäisten ihmisen löytäminen. Hankkeesta on toteutettu n. 170 eri osallistajaa. Yksinäisyyden kokemuksen ja sen vähentämisen mittaaminen on vaikeaa. Arvioinnin ja keskustelujen kautta saatu myönteinen palaute kuitenkin kertoo, että useiden hankkeessa mukana olleiden ikäihmisten yksinäisyys on vähentynyt. Yksinäisyyden helpottaminen ja omien voimavarojen vahvistaminen on tuonut tuloksia ja mielekkyyttä arkipäivään. Toimintakäytön parantaminen on edistänyt itsenäistä kotona selviytymistä. Yksinäisyyttä voidaan myös ennaltaehkäistä lähtemällä ihmisten pariin ja osallistamalla ryhmätoimintaan ja yhteisiin tilaisuuksiin. Niille asialle, joita eivät pystyneet tai halunneet tehdä kotona mukaan ryhmätoimintaan, kotiäynnit osallistuivat erittäin mielellä ja tärkeinä.

Toteutuneessa hankkeessa hanketyöntekijöiden mielestä erityisen tärkeää on ollut mahdollisuus antaa aikaa asiakkaalle. Kotikäynnillä voitoin olla rauhasa, kunnolla ja keskustella. Ikäihmisenä ihmisellä tulee olla mahdollisuus kertoa asioitaan ja ajatuksiaan. Luottamuksellisen suhteen syntyminen työntekijään on luonut tulevaisuuden toivoa varsinkin masennuksesta ja muistisairauksista kärsiville. Asiakkailla on myös ohjattu ja tuettu tarvittavien palveluiden saamisessa.

Kolmen hankevuoden aikana toimintamme tuli tutuksi julkisen palvelutalon työntekijöille tekemämme yhteistyön kautta. Meillä oli yhteisiä asiakkaita mm. kotihoidon, päivähoitajan ja vanhustyöryhmien kanssa. Saimme toimia osana Porin vanhustyöverkostoa. Olimme tukemassa pälytyöpolitiikan kautta kotoutuvia sekä henkisesti kriisitilanteissa olleita. Kolmannen sektorin työntekijöillä pystyimme vastaamaan näihin pyyntöihin joustavasti ja nopeasti.

22

9. TEKJÖIDEN SANAT

Tapasimme Satakunnan Vanhustuki ry:n puheenjohtajan Irma Roinisen joulukuussa 2018 Satakunnan ammattikorkeakoulun projektin kautta. Projektin aikana aloimme pohdimaan voisiko yhdistys mahdollisesti olla toimeksiantaja oppinaytyöryhmille. Kontaktimme Irmaa projektin loputtua ja sovimme tapaamisen tammikuun alkuun. Ajatukset oppinaytyöryhmästä kohtaus ja yhteistyöimme Satakunnan Vanhustuki ry:n kanssa alkoi tammikuussa 2019.

Julkaisu on tehty yhteistyönä Satakunnan Vanhustuki ry:n henkilöstön kanssa. Sisältö on on tyysin henkilöstön tuottamaa, ja visuaalinen ilme on ollut meidän vastuullamme. Visuaalisessa toteutuksessa on otettu huomioon yhdistyksen arvot, värimaailma ja kohdeyhmä. Julkaisusta on tehty hankkeen näköinen myös yhdistykseltä saadun kuvituksen avulla. Sen avulla julkaisusta välittyy hankkeen konkreettinen toteutus ja tärkeä.

Osa julkaisun tekoprosessista oli toteuttaa kysely liittyen hankkeen sidosryhmäviestintään. Kysymykset käsitteivät tyytyväisyyttä Satakunnan Vanhustuki ry:n sidosryhmäviestintään kohtaan sekä sisällön laadukkuutta. Kyselyyn vastattiin anonyymisti ja vastaosprosentti oli 74%. Vastauksen perusteella voidaan todeta että pääasiassa viestintään oliin melko tyytyväisiä ja sisältö on ollut laadukasta. Erityisesti henkilökohtainen viestintä sai kiitosta avoimessa kysymyksessä. Kehityskohtakaksi nousi kirjallinen ja sähköinen viestintä. Haluamme kiittää kaikkia kyselyyn vastanneita.

Projektia on ollut mielenkiintoista toteuttaa. Se on tarjonnut täysin uudenlaisia haasteita ja tuonut onnistumisen tunteita. Ulkoosan tekemiseen saimme hyvin vapaat kädet, mikä mahdollisti meille oman luovan näkemyksemme toteuttamisen. Prosessi on sujunut kahkipuolin moitteettomasti. Sisällön ja toteutuksen kannalta olemme olleet samalla aaltopituudella. Projektimme viestintä on ollut interaktiivista puolin ja toisin.

Haluamme kiittää Irmaa, Riinaa, Outia ja Johanna hyvin sujuneesta yhteistyöstä, parempaa toimeksiantajaa ei olisi voinut toivoa.

Kättäen

Annikka ja Emilia

23

LÄHTEET

- Hyppölä, Markku T. (27.3.2013). Musiikin puoliso. Terveyskirjasto Duodecim. Saatavilla https://www.terveyskirjasto.fi/kotisivut/te.koti/p_artikkeli-kg00410
- Kangassalo Riiva (2018). Yksinäisyydestä altoon kohtaamiseen hankkeen arvioiteja. Kevät 2018.
- Kangassalo Riiva, Penttinen Outi ja Roininen Irma (2017). Yksinäisyydestä altoon kohtaamiseen 2016-2019 -hankkeen arviointiraportti elokuu 2017.
- Kangassalo Riiva ja Teeri Sari (2017). Yksinäisyys kotona asuvien läikkäiden elämässä. Gerontologia -lehti 4/2017 ss 278-290.
- Pekkarinen Sonja (2017). Kotona asuvien ikääntyneiden yksinäisyys, terveys ja elämänlaatu Porissa. Opin- näytetyö, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Hoitotyön koulutusohjelma. Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201704094488>
- Penttinen Outi (2017) Satakunnan Vanhustuki -yhdistyksen toiminnan merkitys ikäihmisten hyvinvoinnin tu- kemisessä. Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017091515141>
- Penttinen Outi ja Kangassalo Riiva (2017). Kysely kotikäyntiasiakkaiden omaisille. Syyskuu 2017.
- Ryöstö, H. (2018). Jokainen ihminen on laulun arvoinen – toivelauluja muistisairaana ikäihmisen kotona. Maisterintutkielma. Sosiaalityö ja musiikkikasvatus. Jyväskylän yliopisto. Saatavilla <https://jyu.fi/handle/123456789/58160>.
- Särkämö T., Laitinen S., Numminen A., Tervaniemi M., Kurki M., Rantanen P. (2011).
- Muistaaksesi laulan: Musiikin käyttö muistisairaiden mielellään, elämänlaadun ja kognitiivisen toimintakyvyn tukemisessa. Miina Sillanpään SMto:n julkaisusarja A:10. Vammalan Kirjapaino Oy. Helsinki.
- Tall Pipsa ja Kangassalo Riiva (2018). Kotikäyntiasiakashaastattelut. Lokakuu 2018.
- Timonen Satu (2017). Ikäihmisten voimavarojen tunnistaminen ja hyödyntäminen yksinäisyyden ehkäisemi- sessä. Opinnäytetyö, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma.
- Taskinen-Viinikainen, T. (2009). Laulamisen hoitavuutta etsimässä - kokemuksihihijaisesta rukouslaulusta. Pro-gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Saatavilla http://www.harmoninenlaulu.org/kirjasto/Taskinen-Viinikainen_Tiina.pdf.
- Yksinäisyydestä altoon kohtaamiseen -hankkeen 2016-2019 tilastot ja toimintakertomukset. Satakunnan Vanhustuki ry.